

Djevelens Sønn

En skriftstudie om Judas Iskariot

PUBLIFYE AS

Oppdatert 2026-07-20

Innhold

Innhold	2
1 Forord	4
1.1 En merknad om hvordan denne boken ble til	6
2 En av de tolv	7
3 En av dere er en djevel	10
4 Tyven	12
5 Den fortrolige vennen	15
6 Det greske og det hebraiske	17
6.1 Ord som beskriver Judas	17
6.2 Ord som beskriver prisen	19
6.3 Ord som beskriver natten	19
6.4 Navnene	19
7 Navnene og stedene	21
7.1 Forræderen i de skjulte bokstavene	24
8 Tredve sølvpenge	28
8.1 Verset som skjuler forræderiet	32
8.2 Bokrullen rulles ut	36
8.3 Ikke bare til stede — klynget	39
9 Fortapelsens sønn	42
10 Satan fór inn i ham	44
11 Nattverden	47
12 Kysset	50
13 Ve det mennesket	53
14 Blodpengene levert tilbake	55
15 Hans eget sted	59

<i>INNHold</i>	3
16 Forutviten og ansvar	61
17 Advarselen	63
18 Kontakt	69

Kapittel 1

Forord

En merknad om terminologi. Der denne boken refererer til «vannmerket» i et Toravers, menes klyngen av hebraiske ord som er innkodet med ekvidistante bokstavintervaller (den tekniske termen er *Equidistant Letter Sequences*, eller ELS) som løper gjennom versets konsonanter. Den fullstendige forklaringen av hva dette betyr og hvordan det testes mot kontroller med randomisert bokstavrekkefølge, er emnet for følgevolumet *Vannmerket*, fritt tilgjengelig på junifye.publifye.pro/vannmerket.

Denne boken er et forskningsprosjekt, ledet og styrt i sin helhet av Publifye AS. KI-assistenten Claude (Anthropic) har fungert som forsknings- og skrivepartner under utgiverens ledelse, med Darash Bible Service som eneste verktøy for alt skriftarbeid — 57 oversettelser, Strongs konkor-dans med akademiske leksika, ord-for-ord morfologisk analyse, 446 544 kryssreferanser og 13 bibelordbøker. Hvert oppslag, hvert gresk og hebraisk ordstudium, hver kryssreferanse ble utført gjennom Darash. Metoden var adversariell: KI-en ble presset til å utfordre enhver påstand med Skriften, til å finne motargumenter, til å forsøke å bryte tesen ved hver vending. Det kunne den ikke. Skriften kom seirende ut hver gang. Det du holder, er resultatet — et verk satt sammen gjennom uopphørlig arbeid med grunnteksten, testet mot hele Bibelens vitnesbyrd, gjennom menneske–KI-samarbeid. Overbevisningen tilhører utgiveren. Verktøyet er Darash. Autoriteten er Skriften alene. Som Forkynneren 4:12 sier: en tredobbelt snor blir ikke snart brutt — her er den snoren menneskelig overbevisning, kunstig intelligens, og Guds uforanderlige Ord.

Johannes 6:70-71, NB2026 · Jesus svarte dem: «Har ikke jeg utvalgt dere tolv? Og én av dere er en djevel.» Men han talte om Judas Iskariot, Simons sønn; for det var han som skulle forråde ham, enda han var en av de tolv.

Det finnes ingen skikkelse i hele Skriften som er mer universelt foraktet enn Judas Iskariot. Hans navn er blitt et fyndord for forræderi i ethvert språk og enhver kultur der Bibelen er blitt lest. Å kalle en mann en Judas er å kalle ham den verste slags forræder — en som forråder ikke en fremmed, men en venn; ikke en konge, men Guds Sønn; ikke av prinsipp, men for tretti sølvpenge.

Men til tross for hvor kjent navnet hans er, blir Judas sjelden studert med den oppmerksomhet hans rolle i Skriften fortjener. Han dukker opp i listene over de tolv apostlene, han trer frem ved sentrale øyeblikk i evangeliefortellingene, og han forsvinner i det første kapitlet av Apostlenes gjerninger, erstattet av Mattias. Mellom disse ytterpunkte-

ne ligger en historie som Skriften forteller med bevisst presisjon — ikke en eneste detalj er bortkastet, og hver detalj peker et sted hen.

Historien om Judas har hjemsøkt meg i årevis — ikke som en skurk som skal avvises, men som en advarsel som må forstås. Denne boken er mitt forsøk på å samle alt Bibelen sier om Judas Iskariot og undersøke det nøye. Ikke for å spekulere ut over det som er skrevet, ikke for å psykologisere der Skriften tier, men for å følge teksten hvor enn den fører. De fire evangeliene bidrar hver med sine detaljer. Apostlenes gjerninger nedtegner hans endelikt og dets teologiske betydning. Salmene — sitert av både Jesus og Peter — profeterte hans forræderi århundrer før det skjedde. Profeten Sakarja navngav prisen. Og Jesus selv, i den mest høytidelige bønn som er nedtegnet i Skriften, kalte Judas med en tittel som bare forekommer to ganger i hele Bibelen: **fortapelsens sønn** (Joh 17:12).

Spørsmålene denne studien reiser, er ikke behagelige. Valgte Jesus med vitende og vilje en forræder? Var Judas forutbestemt til å forråde? Kunne han ha omvendt seg? Var han noen gang en ekte troende? Og hva sier hans historie til kirken i dag om muligheten for å vandre med Kristus og likevel gå fortapt?

Metoden her er den samme som i følgevolumene i denne serien. King James Version er primærteksten. Kryssreferanser er hentet fra Treasury of Scripture Knowledge og verifisert mot grunnteksten på hebraisk og gresk gjennom Strongs konkordans. Bibelversøk tilbys gjennom Darash Bible API, som gir tilgang til flere oversettelser og Strongs definisjoner. Hver påstand er forankret i Skriften. Der Bibelen taler, taler vi. Der Bibelen tier, tier vi.

Apostelgjerningene 1:16, NB2026 · Brødre, dette skriftordet måtte oppfylles, som Den Hellige Ånd forut talte ved Davids munn om Judas, han som ble veiviser for dem som grep Jesus.

Peter stod foran de hundre og tyve i salen og sa at det som skjedde med Judas, *«måtte nødvendigvis bli oppfylt.»* Den Hellige Ånd hadde talt det på forhånd gjennom David. Det var skrevet i Salmene. Forræderiet av Guds Sønn av en av Hans egne tolv utvalgte var ikke en ulykke, ikke en overraskelse, og ikke et avvik fra planen. Det var forutsagt, det var forutkjent, og det ble tillatt — og likevel, som vi skal se, bar Judas fullt ansvar for det han gjorde.

Den spenningen — mellom guddommelig suverenitet og menneskelig skyld — løper gjennom hvert kapittel i denne boken, fordi den løper gjennom hvert vers som nevner Judas. Jesus valgte ham vel vitende om hva han ville gjøre. Jesus elsket ham, vasket hans føtter, rakte ham brødet. Og Jesus lot ham gå ut i natten.

1.1 En merknad om hvordan denne boken ble til

Denne boken er satt sammen av Publifye AS ved hjelp av verktøy for kunstig intelligens og **Darash Bible Service** (darash.publifye.pro). Denne plattformen tilbyr et omfattende forskningsbibliotek, inkludert 57 bibeloversettelser og akademiske ordbøker som International Standard Bible Encyclopedia, Strongs konkordans og Eastons, blant andre.

Forskningen ble ledet av **Claude** (Anthropic), en KI-assistent som utførte versoppslag, kryssreferanser og greske og hebraiske ordstudier. Dette inkluderer full morfologisk analyse — som ganske enkelt er en måte å undersøke den underliggende grammatikken og roten til hvert ord på. Selv om Claude utarbeidet prosaen under ledelse av Publifye AS, er hver teologiske påstand bygget direkte på Skriften og kan verifiseres av deg mot de anførte kildene.

Du vil legge merke til at skrivestilen bruker en varm førstepersonsstemme. Dette er et litterært valg — en måte å gjøre tett forskning om til en samtale. Det er ingen enkeltstående menneskelig forfatter bak «jeg»-et; det er en syntese av bibelske data. Selv om stilen er samtalebasert, er bevisene faktuelle, og vi oppfordrer deg til å sjekke arbeidet mens du leser.

Publifye AS Mars 2026

Kapittel 2

En av de tolv

Matteus 10:1-4, NB2026 · Og han kalte sine tolv disipler til seg og ga dem makt over urene ånder, til å drive dem ut og helbrede all sykdom og all skrøpeligheit. Dette er navnene på de tolv apostlene: Først Simon, som kalles Peter, og Andreas, hans bror; Jakob, Sebedeus' sønn, og Johannes, hans bror, Filip og Bartolomeus; Tomas og Matteus, tolleren; Jakob, Alfeus' sønn, og Lebbeus med tilnavnet Taddeus. Simon Kananeus og Judas Iskariot, han som forrådte ham.

Hver liste over de tolv apostlene i Det nye testamente plasserer Judas Iskariot sist. Matteus 10:4, Markus 3:19, Lukas 6:16 — i hvert tilfelle blir de elleve andre nevnt først, og Judas kommer til slutt, alltid med den samme dystre kvalifiseringen knyttet til sitt navn. Matteus sier «*som også forrådte ham.*» Markus sier «*som også forrådte ham.*» Lukas dropper til og med ordet «forrådte» og kaller ham rett ut det han var: «*Judas Iskariot, som ble en forræder*» (Luk 6:16). Det greske ordet evangeliene bruker for «forrådte» er paradidōmi παραδίδωμι^{G3860}, og dets etymologi er i seg selv et portrett av handlingen: para παρὰ^{G3844} (ved siden av) og didōmi δίδωμι^{G1325} (å gi). Å forråde er bokstavelig talt «å gi mens man står ved siden av» — å overgi noen fra innsiden av tillitskretsen. Judas angrep ikke Jesus på avstand. Han gikk ved siden av Ham, spiste med Ham, kysset Ham — og overga Ham. Og her er tyngden dette ordet bærer ut over selve forræderiet: det samme paradidōmi παραδίδωμι^{G3860} brukes av Paulus om Guds egen handling: «*Han som ikke sparte sin egen Sønn, men gav ham hen for oss alle*» (Rom 8:32). Forræderiets verb og frelsens verb er det samme greske ordet. Det Judas gjorde i svik, gjorde Gud i kjærlighet. Begge overga Ham. En for sølv, den andre for verden.

Navnet Iskariot har vært gjenstand for betydelig vitenskapelig diskusjon. Den mest aksepterte utledningen er fra hebraisk *Ish-Kerioth* — «mann fra Kerioth.» Kerioth var en by i det sørlige Judea (Josva 15:25 — selv om hebraisk der mest sannsynlig leser *Kerijot-Hesron*, identifisert med Hasor; den ene utvetydige bibelske Kerioth ligger i Moab). Hvis dette er korrekt, var Judas den eneste av de tolv som ikke var galileer. Han var en judeer blant galileere, en outsider i den indre kretsen fra begynnelsen av. Og territoriet han kom fra, bærer sitt eget mørke ekko: Judas kom fra Juda — og det var stamfaren Juda som først foreslo å selge en bror for sølv. «*Hva vinner vi på å slå vår bror i hjel og skjule hans blod? Kom, la oss selge ham til ismaelittene*» (1 Mos 37:26–27). Mannen fra Judas land gjentok

hva mannen ved navn Juda hadde gjort: han solgte den elskede sønnen til hedningene for sølvstykker.

Det som er slående med apostellistene, er hvor lite vi får vite om Judas ut over hans siste handling. Peter beskrives som den første. Matteus kalles tolleren. Simon kalles kananeer (eller selot). Men Judas får ingen beskrivelse av sin karakter, sitt kall eller sin bakgrunn — bare merket av hva han skulle bli. Evangeliene er ikke interessert i hans biografi. De er interessert i hans funksjon i frelseshistorien, og den funksjonen er enestående: han var den som overga Guds Sønn.

Likevel var Judas, før den siste handlingen, en full deltaker i Jesu tjeneste. Da Jesus sendte de tolv ut to og to for å forkynne riket, drive ut demoner og helbrede syke (Mark 6:7–13), var Judas blant dem. Han fikk samme myndighet som Peter, samme kraft som Johannes. Han forkynte det samme budskapet. Han så formodentlig de samme miraklene. Det er ingenting i evangeliene som tyder på at Judas var synlig forskjellig fra de elleve andre i løpet av Jesu offentlige tjeneste år. Da Jesus kunngjorde ved nattverden at en av dem skulle forråde Ham, pekte disiplene ikke umiddelbart på Judas. De «*så på hverandre, i tvil om hvem han talte om*» (Joh 13:22). Hver enkelt spurte, «*Herre, er det meg?*» (Matt 26:22). Judas skilte seg ikke ut som den åpenbare mistenkte.

Dette er en dypt urovekkende detalj — og den bør uroe deg. Hvis Judas kunne sitte ved samme bord som Guds Sønn i tre år og forbli uforandret, da er nærhet til Kristus ikke det samme som å eie Kristus. En mann vandret med Jesus i tre år, hørte hver preken, var vitne til hvert mirakel, deltok i hvert oppdrag — og forble uforandret i sitt hjerte. Nærheten til Kristus frelste ham ikke. Kristi kraft som strømmet gjennom ham, omvendte ham ikke. Han var nær nok til å berøre Guds Sønn, og likevel var han, i Jesu egne ord, **en djevel** (Joh 6:70).

Markus 3:13-19, NB2026 · Og han gikk opp i fjellet og kalte til seg dem han selv ville, og de gikk til ham. Og han utnevnte tolv for at de skulle være med ham, og for at han kunne sende dem ut for å forkynne, og ha myndighet til å helbrede sykdommer og drive ut demoner. Og han ga Simon navnet Peter, og Jakob, Sebedeus' sønn, og Johannes, Jakobs bror, og han ga dem navnet Boanerges, som betyr tordensønner, og Andreas og Filip og Bartolomeus og Matteus og Tomas og Jakob, Alfeus' sønn, og Taddeus og Simon Kananeus og Judas Iskariot, han som forrødte ham. Og de kom inn i et hus.

Markus forteller at Jesus «*kalte til seg dem han selv ville.*» Utvelgelsen av de tolv var en suveren handling. Det var ikke frivillig rekruttering. Jesus kalte dem. Han valgte dem. Lukas legger til en detalj som fordyper betydningen: «*Da det ble dag, kalte han sine disipler til seg, og av dem utvalgte han tolv, som han også kalte apostler*» (Luk 6:13). Jesus brukte

hele den foregående natten i bønn (Luk 6:12) før han foretok dette utvalget. Han bad hele natten — og så valgte Han Judas.

Dette var ikke en feil. Jesus feilvurderte ikke Judas. Han så ikke et potensial som senere surnet. Han visste fra første dag hva Judas var og hva Judas ville gjøre. Johannes gjør dette uttrykkelig: *«For Jesus visste fra begynnelsen hvem de var som ikke trodde, og hvem som skulle forråde ham»* (Joh 6:64). Fra begynnelsen. Ikke fra det øyeblikket Judas gikk til yppersteprestene. Ikke fra det øyeblikket Satan fór inn i ham. Fra begynnelsen — fra bønnennatten på fjellet, fra det øyeblikket Han kalte Judas ved navn og talte ham blant de tolv.

Spørsmålet trenger seg på: hvorfor? Hvorfor velge en mann du vet vil forråde deg? Hvorfor inkludere en forræder i din indre krets? Hvorfor vaske føttene til den som vil selge deg for prisen av en slave?

Svaret, så langt Skriften åpenbarer det, er gitt av Jesus selv i salen: *«Jeg taler ikke om dere alle; jeg vet hvem jeg har utvalgt. Men for at Skriften skal bli oppfylt: Den som eter brød med meg, har løftet sin hæl mot meg»* (Joh 13:18). Inkluderingen av Judas blant de tolv var ikke til tross for profetien — den var for profetien. Skriftene hadde forutsagt at Messias skulle forrådes av en fortrolig venn, en som delte hans brød (Sal 41:10). For at den profetien skulle oppfylles, måtte forræderen være noen nær. Han måtte være en av de tolv.

Og så tok Judas plass ved bordet, mottok sin myndighet, utførte sitt oppdrag, og ventet — eller rettere sagt, det ble ventet på ham — til den fastsatte timen.

Kapittel 3

En av dere er en djevel

Johannes 6:70-71, NB2026 · Jesus svarte dem: «Har ikke jeg utvalgt dere tolv? Og én av dere er en djevel.» Men han talte om Judas Iskariot, Simons sønn; for det var han som skulle forråde ham, enda han var en av de tolv.

Johannes' sjette kapittel skildrer et vendepunkt. Jesus har mett de fem tusen. Folkeskarene følger ham i store mengder. Og så begynner han å forkynne noe som driver dem bort: «*Dersom dere ikke spiser Menneskesønnens kjød og drikker hans blod, har dere ikke liv i dere*» (Joh 6:53). Språket er bevisst hardt. Det er en prøve. Og folkemengden består den ikke. «*Etter dette trakk mange av disiplene hans seg tilbake og vandret ikke lenger med ham*» (Joh 6:66).

Jesus vender seg til de tolv og stiller et spørsmål som klinger av sorg: «*Dere vil vel ikke også gå bort?*» (Joh 6:67). Peter svarer på vegne av dem alle med en av de største bekjennelsene i Skriften: «*Herre, hvem skal vi gå til? Du har det evige livs ord. Og vi har trodd og erkjent at du er Kristus, den levende Guds Sønn*» (Joh 6:68–69).

Og så sier Jesus noe som må ha fått hver eneste en av dem til å stivne: «*Har ikke jeg utvalgt dere tolv? Og én av dere er en djevel*» (Joh 6:70).

Det greske ordet som her er oversatt med «djevel», er diabolos ^{G1228} *διάβολος*. Det er ikke daimonion ^{G1140} *δαίμονιον* (en demon, en lavere ond ånd). Det er diabolos ^{G1228} *διάβολος* — det ordet som brukes om Satan selv gjennom hele Det nye testamente. Det betyr «bak-taler», «falsk anklager», en som står i motsetning til Gud. Når Jesus kaller Judas en diabolos ^{G1228} *διάβολος*, bruker han ikke et bilde i løs forstand. Han identifiserer Judas med motstanderen. Kryss-referansene til Johannes 6:70 peker til Johannes 8:44, hvor Jesus sier til fariseerne: «*Dere er av deres far djevelen*», og til Johannes' 1. brev 3:8: «*Den som gjør synd, er av djevelen, for djevelen synder fra begynnelsen.*» De peker også framover til Johannes 13:2, hvor djevelen legger forræderiet i Judas' hjerte, og til Johannes 13:27, hvor Satan farer legemlig inn i ham.

Johannes forteller oss tydelig hvem Jesus mente: «*Men han talte om Judas Iskariot, Simons sønn; for det var han som skulle forråde ham, enda han var en av de tolv*» (Joh 6:71). Bokens tittelvers. Djevelens redskap satt ved bordet. Han var utvalgt, navngitt, utsendt, gitt myndighet over urene ånder — og han var en djevel.

Legg merke til tidspunktet. Denne erklæringen kommer lenge før forræderiet. Den kommer før salvingen i Betania, før inntoget i Jerusalem, før det siste måltidet. Jesus rea-

gerer ikke på det Judas har gjort. Han åpenbarer hva Judas er. Verbtiden på gresk er presens: én av dere **er** en djevel. Ikke «vil bli». Ikke «står i fare for å bli». **Er**.

Johannes 6:64, NB2026 · Men det er noen av dere som ikke tror. For Jesus visste fra begynnelsen hvem de var som ikke trodde, og hvem det var som skulle forråde ham.

To vers tidligere gir Johannes oss det teologiske fundamentet for det Jesus sier i vers 70. Jesus visste det fra begynnelsen. Ordet «begynnelsen» (archē ἀρχή^{G746}) er det samme ordet som brukes i Johannes 1:1: «I begynnelsen var Ordet.» Det betyr ikke bare «fra begynnelsen av tjenesten». Det bærer tyngden av evig kunnskap. Jesus, som var hos Faderen før verden ble skapt, kjente Judas før Judas kjente seg selv.

Og likevel valgte han ham. Kryssreferansene til dette verset (Joh 6:64) knytter an til Johannes 2:24–25, hvor vi leser at Jesus «betrodde seg ikke til dem, fordi han kjente alle, og fordi han ikke hadde behov for at noen skulle vitne om mennesket; for han visste selv hva som var i mennesket.» Jesus så gjennom enhver maske. Han kjente Peters tro og Judas' vantro. Han kjente Johannes' hengivenhet og grådigheten i Judas' hjerte. Han leste ethvert motiv, enhver skjult tanke, enhver hemmelig ærgjerrighet — og han valgte dem alle like fullt.

Dette er mysteriet som rår over hele fortellingen om Judas. Guddommelig forutviten overstyrer ikke menneskelig valg. Jesus visste hva Judas fritt ville gjøre, og han innlemmet den frie handlingen i frelsesplanen. Judas var ingen marionett. Han ble ikke tvunget til å forråde. Han valgte, i hvert eneste skritt, veien som førte ham til overprestene. Men hans valg var kjent, og hans valg var forutsagt, og hans valg tjente en hensikt som var større enn noe Judas kunne ha forestilt seg.

Kryssreferansene fra Johannes 6:70 peker også til Apostlenes gjerninger 1:17, hvor Peter sier om Judas at «han var regnet med blant oss og fikk del i denne tjenesten.» Ordet som er gjengitt med «fikk del i», er *elachen* — han mottok sitt lodd, sin andel. Selv hans plass blant de tolv var tildelt ham. Og Apostlenes gjerninger 13:10 forteller at Paulus kaller trollmannen Elymas «du djevelens sønn, fiende av all rettferdighet» — et språk som gjenklinger av Jesu ord om Judas. Ånden som drev Judas, er den samme ånden som står evangeliet imot i hver generasjon.

Én av dere er en djevel. Det er en setning som bør få enhver leser til å stanse opp. Ikke fordi vi er Judas — men fordi Judas var en av de tolv. Han var innenfor kretsen. Han hørte det evige livs ord og forble uberørt. Han så Guds herlighet i Jesu Kristi ansikt og beregnet dens verdi i sølv.

Kapittel 4

Tyven

Johannes 12:4-6, NB2026 · Da sier en av hans disipler, Judas, Simons sønn, Iskariot, han som skulle forråde ham: Hvorfor ble ikke denne salven solgt for tre hundre denarer og gitt til de fattige? Men dette sa han, ikke fordi han brydde seg om de fattige, men fordi han var en tyv; han hadde pengekassen og tok det som ble lagt i den.

Bare Johannes gir oss denne detaljen, og han gir den med en likefremhet som ikke etterlater rom for medfølelse. Judas var en tyv. Han bar den felles pungen — pengekassen som finansierte Jesu og de tolv omreisende tjeneste — og han forsynte seg av det som var i den.

Scenen er Lasarus' hus i Betania, seks dager før påske (Joh 12:1). Maria, Lasarus' søster, tar et pund nardussalve — ekte og meget kostbar — og salver Jesu føtter og tørker dem med håret sitt. Duften fyller huset. Det er en handling av overstrømmende hengivenhet, og den framkaller en umiddelbar innvending fra Judas: *«Hvorfor ble ikke denne salven solgt for tre hundre denarer og gitt til de fattige?»* (Joh 12:5).

Tre hundre denarer var omtrent en årslønn for en vanlig arbeider. Innvendingen lyder rimelig. Den lyder til og med rettferdig. Kunne ikke pengene gjøre mer nytte ved å mette de sultne enn ved å parfymere en rabbis føtter? Matteus og Markus forteller at andre disipler delte denne harmen (Matt 26:8, Mark 14:4). Men Johannes, som skriver flere tiår senere med full innsikt, forteller oss hva som lå bak Judas' ord: grådighet. *«Men dette sa han, ikke fordi han brydde seg om de fattige, men fordi han var en tyv; han hadde pengekassen og tok det som ble lagt i den.»*

Det greske ordet for «pengekassen» er glössokomon γλωσσόκομον^{G1101}. Abbott-Smith sporer ordets historie: opprinnelig betegnet det et etui for rørene eller tungene til musikk-instrumenter — et fløyteetui. Men i Septuaginta oversetter det samme ordet det hebraiske aron אֲרוֹן^{H727} — ordet for paktkisten (2 Sam 6:11). Pengekassen Judas bar, blir benevnt med det samme greske ordet som oversetterne brukte om den hellige kisten som rommet Guds nærvær. Den ene glössokomon γλωσσόκομον^{G1101} rommet Herrens herlighet. Den andre rommet midlene tyven nasket til seg. I det første århundre ble ordet brukt om enhver pengekasse eller kiste. Ordet for «tok» er *ebastadzen* G941, som kan bety «å bære», men også «å naske» — Johannes bruker det kanskje med bevisst flertydighet, slik at det betyr både at Judas bar pengekassen og at han bar bort det som var i den.

Wilsons *Bible Types* bekrefter vekten av denne detaljen med karakteristisk direktehet. Under «Bag» skriver Wilson om Joh 12:6: «Judas var kasserer for disiplene og stjal fra fondet som var betrodd i hans varetekt. Det er en lærdom for oss om ikke å misbruke det som tilhører Herren, og som er i vår besittelse til trygg oppbevaring.» Lærdommen er tydelig: Judas holdt det som tilhørte Kristus, og behandlet det som sitt eget. Pengekassen var et forvalteransvar, ikke en eiendom — og tyven gjorde forvalteransvaret om til selvbetjening. Det er den eldste synden i Skriften, kledd i tjenestens drakt.

Morfologien i dette verset avslører noe oversettelsen tilslører. Hvert nøkkelverb i Joh 12:6 står i gresk imperfektum — *emelev* («han brydde seg»), *ēn* («han var»), *eichen* («han hadde»), *ebastadzen* G941 («han bar bort»). Imperfektum på gresk betegner vedvarende, vanemessig, gjentatt handling i fortid. Johannes beskriver ikke ett enkelt feiltrinn. Han beskriver et mønster — en vedvarende tilstand. Judas var *vanemessig* uinteressert i de fattige. Han var *vanemessig* en tyv. Han nasket *vanemessig* fra pengekassen. Tyveriet var ikke en isolert handling som gikk forut for forræderiet. Det var en livsform som gjorde forræderiet mulig.

Denne detaljen — Judas som kasserer — forteller oss noe om hans stilling blant de tolv. Han var betrodd. De andre visste ikke at han stjal. Da Jesus under det siste måltidet sa til Judas at han raskt skulle gjøre det han hadde tenkt å gjøre, antok de andre disiplene at Jesus sendte ham i et ærend: «*For noen tenkte, siden Judas hadde pengekassen, at Jesus sa til ham: Kjøp det vi trenger til høytiden, eller at han skulle gi noe til de fattige*» (Joh 13:29). De hadde ingen grunn til å mistenke ham. Han spilte rollen som den ansvarlige forvalteren, den som styrte pengene, den som bekymret seg for de fattige.

1 Timoteus 6:10, NB2026 · For pengekjærhet er en rot til alt ondt. Ved å trakte etter den har noen faret vill fra troen og gjennomført seg selv med mange piner.

Forbindelsen mellom Judas og kjærligheten til penger løper gjennom hele fortellingen om forræderiet. Han gikk til overprestene og sa: «*Hva vil dere gi meg, så skal jeg overgi ham til dere?*» (Matt 26:15). Spørsmålet er likefram. Det er en handel. Overprestene tilbød tretti sølvpenger — prisen fastsatt av Sakarja, prisen for en slave under loven (2 Mos 21:32). Og Judas takket ja.

Det er verdt å stanse opp ved hvor liten summen var. Tre hundre denarer var hva Marias salve var verdt. Tretti sølvpenger — sjeklene i 2. Mosebok 21:32 — utgjorde godt under halvparten av det. Om Judas forrådte Jesus for penger, gjorde han det billig. Verdien han satte på Guds Sønn, var mindre enn verdien av en krukke med salve.

Likevel reduserer ikke Skriften Judas' motiv til penger alene. Lukas forteller oss at «*Satan fór inn i Judas*» (Luk 22:3) før han gikk til overprestene. Johannes forteller oss at

«djevelen allerede hadde lagt det i hjertet på Judas Iskariot, Simons sønn, at han skulle forråde ham» (Joh 13:2). Grådigheten var kanalen, men kraften som strømmet gjennom den, var demonisk. Judas åpnet døren gjennom sitt vanemessige tyveri, og noe langt mørkere steg inn gjennom den.

Kapittel 5

Den fortrolige vennen

Salme 41:10, NB2026 · Også den mannen jeg hadde fred med, som jeg stolte på, han som åt mitt brød, har løftet sin hæl mot meg.

Jesus siterte dette verset den natten han ble forrådt. Der han satt ved bordet sammen med de tolv og visste hva som skulle skje, sa han: *«Jeg taler ikke om dere alle; jeg vet hvem jeg har utvalgt. Men for at Skriften skal oppfylles: Den som spiser brødet med meg, har løftet sin hæl mot meg»* (Joh 13:18). Salmen han siterte, ble skrevet av David omtrent tusen år tidligere. David talte ut fra sin egen erfaring — en betrodd følgesvenn som vendte seg mot ham. Men Jesus anvendte den på seg selv og på Judas, og erklærte at de eldgamle ordene fikk sin endelige oppfyllelse i det som skjedde den selvsamme natten.

Hebraisken i Salme 41:10 er levende. *«Den mannen jeg hadde fred med»* oversetter *ish shelomi* — bokstavelig «min freds mann», mannen jeg hadde en fredspakt med. Dette var ingen tilfeldig bekjent. Det var en som var bundet av fellesskapets dypeste bånd. *«Som jeg stolte på»* — ordet er *batachti*, det samme ordet som brukes gjennom hele Salmene om tillit til Gud. David hadde stolt på denne mannen slik man stoler på Gud. *«Han som åt mitt brød»* — å dele brød i det gamle Midtøsten var å tre inn i et bånd av lojalitet og gjensidig forpliktelse. Å spise en manns brød og deretter forråde ham var det dypeste brudd på æren. Og *«har løftet sin hæl mot meg»* — bildet er av en hest som sparker sin herre, eller av en mann som løfter foten for å trampe ned den som ga ham mat.

Wilsons *Bible Types* sporer typen «hælen» gjennom Skriften med presisjon. Under «Heel» skriver Wilson om Salme 41:10: «Ved dette forstår vi at Judas i hemmelighet og med svik forrædde JESUS til hans fiender.» Og om 1 Mos 3:15, den første profetien i Bibelen, tilføyer Wilson: «Dette bildet viser at Satan ville hindre Herren JESUS i hans jordiske vandring og ville såre ham, men ikke kunne tilintetgjøre ham.» Hæl-ordet løper fra Eden til Getsemane. I 1 Mos 3:15 knuser slangen hælen til kvinnens ætt — Satan sårer Kristus, men kan ikke tilintetgjøre ham. I Salme 41:10 løfter den fortrolige vennen sin hæl mot ham som ga ham mat. Og i Getsemane slår Judas — slangens redskap — Guds Sønns hæl med et kyss. Typologien forbinder Skriftens første profeti med dens mørkeste oppfyllelse: slangens redskap, som sto innenfor tillitens krets, løftet sin hæl mot Messias.

Jesus tok alt dette — det delte brødet, den brutte tilliten, den løftede hælen — og sa: dette handler om meg og Judas.

Salme 55:13-15, NB2026 · For det er ikke en fiende som håner meg – da kunne jeg bære det; det er ikke en som hater meg, som gjør seg stor mot meg – da ville jeg skjule meg for ham. Men det er du, min likemann, min venn og min fortrolige. Vi som sammen delte søt fortrolighet, vi vandret i Guds hus i festskaren.

Salme 55 er en annen av Davids salmer som kryssreferansene knytter til Judas' forræderi. David er overveldet av svik. Byen hans er full av vold og strid (Sal 55:10). Men det som knekker ham, er ikke en fiendes fiendtlighet — det er sviket fra en venn. «*For det er ikke en fiende som håner meg – da kunne jeg bære det.*» Hadde en åpen motstander angrepet ham, kunne David ha utholdt det. Men det var «*du, min likemann, min venn og min fortrolige*» — en som vandret med ham til Guds hus, en som delte søt fortrolighet med ham.

Kryssreferansene fra Salme 55:13–14 lenker direkte til Salme 41:10 og til Obadja 1:7, som beskriver forbundsfeller som «*sviker deg og får overhånd over deg.*» De knytter også an til Jeremia 20:10, der profeten taler om «*alle som jeg levde i fred med*» som vokter på hans feiltrinn. Mønsteret gjentar seg gjennom hele Det gamle testamente: de mest ødeleggende svikene kommer innenfra.

I Salme 55:16 uttaler David en forferdelig dom over sin forræder: «*La døden overrumple dem, la dem fare levende ned i dødsriket! For det er ondskap i deres bolig, i deres indre.*» Kryssreferansene knytter dette til Salme 109:6–8, der David ber: «*Sett en ugudelig over ham, og la en anklager stå ved hans høyre hånd! Når han dømmes, la ham gå ut som skyldig ... La hans dager bli få, la en annen ta hans embete!*» Peter siterte den siste linjen av det i Apostlenes gjerninger 1:20 da han forklarte hvorfor Judas måtte erstattes blant de tolv.

Salmene beskrev ikke bare Davids personlige fiender. Ved Kristi Ånd som var i profetene (1 Pet 1:11), beskrev de det framtidige forræderiet mot Messias fra en av hans egne. Davids lidelser var en type — et forvarsel — om Kristi lidelser. Og sviket fra en fortrolig venn var et av de mest smertefulle trekkene ved dette forvarselet.

Da Jesus under det siste måltidet sa «*for at Skriften skal oppfylles*» (Joh 13:18), gjorde han krav på hver eneste av disse gammeltestamentlige tekstene som sin egen. Davids salmer var, i sin dypeste forstand, Kristi salmer. Den fortrolige vennen som løftet sin hæl, var Judas Iskariot. Den søte fortroligheten de delte, var samværet med de tolv ved Herrens bord. Og den løftede hælen var i ferd med å slå.

Kapittel 6

Det greske og det hebraiske

2 Timoteus 2:15, NB2026 · Legg vinn på å fremstille deg selv for Gud som en som er godkjent, en arbeider som ikke har noe å skamme seg over, en som rett deler sannhetens ord.

Det nye testamentet ble skrevet på gresk. Det gamle testamentet ble skrevet på hebraisk og arameisk. Den norske bibelteksten er en oversettelse — trofast, vakker og elsket — men den er likevel en oversettelse, og ingen oversettelse kan fange alt som originalspråkene rommer. I kapitlene som følger, vil vi møte greske og hebraiske ord som åpenbarer sannheter den norske teksten alene ikke fullt ut uttrykker. Dette kapitlet samler de viktigste av dem på ett sted, slik at den leseren som ønsker å gå dypere, kan gjøre det, og slik at vekten av grunnspråket kan kjennes også av dem som aldri har studert gresk eller hebraisk.

Hvert ord nedenfor er verifisert gjennom Strongs konkordans og den morfologiske analysen av grunnteksten. Numrene i parentes, som *diabolos* G1228 eller *yādā* H3034, er Strongs referansenumre, som gjør at enhver leser selv kan slå opp den opprinnelige oppføringen.

6.1 Ord som beskriver Judas

Paradidōmi G3860 — ordet som gjennom hele evangeliene oversettes «forråde». Det er satt sammen av to deler: *para* G3844, som betyr «ved siden av», og *didōmi* G1325, som betyr «å gi». Å forråde er på gresk bokstavelig «å gi mens man står ved siden av» — å overgi noen fra innsiden av tillitens krets. Judas angrep ikke på avstand. Han overga Jesus fra det stedet som lå nærmest ham.

Etter hvert som fortellingen om forræderiet utfolder seg, skifter dette ordets grammatikk. Når Judas først søker en anledning, står verbet i **konjunktiv** — mulighetens modus: «hvordan han kunne forråde ham» (Matt 26:16). Ved nattverden bruker Jesus **futurum**: «*En av dere skal forråde meg*» (Matt 26:21). Når Judas blir identifisert, blir ordet et **presens partisipp** — *ho paradidous* — «han som forråder», en vedvarende handling, hans nye identitet. Og når Jesus taler til ham i Getsemane, står det i **presens indikativ**: «*Judas, forråder du Menneskesønnen med et kyss?*» (Luk 22:48). Grammatikken tegner buen fra hensikt til handling, fra mulighet til forferdelig virkelighet.

Diabolos G1228 — ordet Jesus bruker i Johannes 6:70 når han sier «Og én av dere er en djevel.» Dette er ikke *daimonion* G1140 (en lavere ond ånd). *Diabolos* er ordet som brukes om Satan selv gjennom hele Det nye testamentet. Det betyr «baktaler», «falsk anklager», en som står i motsetning til Gud. I den greske grunnteksten til Johannes 6:70 fungerer *diabolos* G1228 som et **adjektiv** — det beskriver hva Judas er, ikke bare en tittel festet til ham. Og verbet *estin* G1510 («er») står i **presens indikativ** — en konstatering av et nåværende, vedvarende faktum. Ikke «skal bli». Ikke «kan være». *Er*.

Apōleia G684 — ordet som i Johannes 17:12 oversettes «fortapelse», der Jesus kaller Judas «fortapelsens sønn.» Det betyr ødeleggelse, ruin, fullstendig tap. Det er det samme ordet som brukes i Matteus 7:13 om den brede veien som fører til fortapelse, og i Åpenbaringen 17:8 om dyret som går til fortapelse. Å bli kalt «fortapelsens sønn» er å bli definert av ødeleggelsen selv — ikke bare en som blir ødelagt, men en som tilhører ødeleggelsen.

Metamelomai G3338 — ordet som brukes i Matteus 27:3 når Judas «angret». Det betyr å føle beklagelse, å kjenne anger, å fylles av sorg over det man har gjort. Det er avgjørende forskjellig fra **metanoeō** G3340, ordet Jesus bruker når han forkynner «Omvend dere, for himlenes rike er kommet nær!» (Matt 4:17). *Metanoeō* betyr å endre sinnet fullstendig, å vende om, å rette hele sitt liv mot Gud. Judas erfarte *metamelomai* G3338 — anger. Han erfarte ikke *metanoeō* G3340 — omvendelse. Dette utgjør forskjellen mellom Judas og Peter. Begge sviktet. Den ene vendte tilbake. Den andre vendte seg mot seg selv.

Kataphileō G2705 — ordet for kysset i Getsemane (Matt 26:49). Det er den forsterkede formen av *phileō* G5368 (å elske, å kysse) — fra *kata* G2596 (ned over) og *phileō* G5368. Det betyr å kysse inderlig, varmt, med demonstrativ hengivenhet. Dette ordet forekommer bare seks ganger i hele Det nye testamentet, og fordelingen er slående. Fire ganger merker det overveldende kjærlighet: da den syndige kvinnen kysset Jesu føtter (Luk 7:38); da Jesus stilte hennes uopphørlige kyss opp mot verten som ikke ga ham noe (Luk 7:45); da faren falt den hjemvendte fortapte sønnen om halsen (Luk 15:20); da de efesiske eldste gråt over Paulus (Apg 20:37). To ganger merker det forræderiet — både Matteus og Markus griper til det samme inderlige ordet om det Judas gjorde i hagen (Matt 26:49; Mark 14:45). Judas brukte det samme ordet — den samme intensiteten — som de mest hengivne tilbederne i evangeliene.

Parebē G3845 — ordet apostlene bruker i sin bønn i Apostlenes gjerninger 1:25 for å beskrive Judas' fall: tjenesten «som Judas forlot». Ordet betyr «å tre til side fra, å avvike fra en sti» — fra *para* G3844 (ved siden av) og roten *bainō* G939 (å gå). Judas snublet ikke. Han steg bevisst av den stien han hadde gått på.

6.2 Ord som beskriver prisen

Timē G5092 — ordet Paulus bruker i 1 Korinter 6:20 når han skriver «*For dere ble kjøpt for en pris.*» *Timē* har to betydninger: «pris» — beløpet som betales i en handel — og «ære» — et menneskes verdighet og verdi. Pris og ære er det samme ordet på gresk. Det samme ordet bærer begge: prisen som betales for slaven, og æren som tilkjennes ham. Da Judas mottok tretti sølvpenge, mottok han *timē* G5092 — en pris. Men Gud forvandlet den *timē* G5092 til noe Judas aldri hadde tenkt seg: korsets ære, gjenløsningens herlighet.

Lytron G3083 — ordet som i Markus 10:45 oversettes «løsepenge»: «*For selv ikke Menneskesønnen kom for å la seg tjene, men for å tjene og gi sitt liv som løsepenge for mange.*» Det betyr prisen som betales for å fri en slave fra trelldom. Det er avledet av *lyō* G3089, som betyr «å løse, å binde opp, å sette fri». Løsepengen løser lenkene. Tjeneren betalte slavens pris for å sette slavene fri.

Doulos G1401 — ordet som i Filipperne 2:7 oversettes «tjener», der Paulus skriver at Jesus «*tok på seg en tjeners skikkelse.*» *Doulos* betyr ikke en hushjelp. Det betyr en slave — en som ikke har noen rettigheter, ingen selvbestemmelse, intet krav på noe eget. Jesus, som var i Guds skikkelse, tok en slaves skikkelse. Og han ble verdsatt til en slaves pris: tretti sølvpenge.

6.3 Ord som beskriver natten

Ekeinos G1565 — det påpekende pronomenet Johannes bruker i Johannes 13:30 når Judas forlater måltidet: «den mannen gikk straks ut». Ikke «han», men «den mannen». Grammatikken setter avstand mellom Judas og gruppen. Han er ikke lenger en av dem.

Eisēlthen G1525 — verbet i Johannes 13:27 når «*da fór Satan inn i ham.*» Det står i **aorist** — en fullført, avgjørende handling, én gang for alle. Dette var ingen gradvis be-
settelse. Det var en dør som smalt igjen i ett eneste øyeblikk.

Naos G3485 — ordet som brukes i Matteus 27:5 om stedet der Judas kastet sølvpenge-
ne. Det er ikke *hieron* G2411, ordet for det alminnelige tempelområdet med dets forgårder og haller. *Naos* er den indre helligdommen — selve Det hellige, dit bare prestene kunne gå inn. Judas slynget blodpengene inn i det helligste rommet i Israel.

6.4 Navnene

Yēhūdāh / Ioudas (H3063 / G2455) — Judas. Navnet betyr «lovprist» eller «han skal bli lovprist». Det er avledet av den hebraiske roten *yādā* H3034, som bærer en dobbel betydning: «å lovprise med utstrakte hender» og «å kaste, å slenge». Mannen som het Lovprisning, endte med å kaste fra seg prisen for uskyldig blod.

Iskariōtēs G2469 — Iskariot. Av 'iš H376, som betyr «mann», og qiryāh H7151, som betyr «by». Byens mann — nærmere bestemt mannen fra Kerijot, en by som mest sannsynlig lå i det sørlige Juda. Den utenforstående blant galileere.

Simōn G4613 — navnet på Judas' far. Av det hebraiske Šim 'ôn H8095, som betyr «hørt» eller «hørsel». Hørselens sønn ble døv for Kristi røst.

Den norske teksten gir oss fortellingen. Gresk og hebraisk gir oss fortellingens dybde. Måtte Skriftens opprinnelige ord åpne din forstand, slik Herren åpnet disiplenes forstand på veien til Emmaus (Luk 24:45).

Kapittel 7

Navnene og stedene

Salme 41:10, NB2026 · Også den mannen jeg hadde fred med, som jeg stolte på, han som åt mitt brød, har løftet sin hæl mot meg.

Bibelen er en bok som skjuler mening i navn. Det hebraiske språket bærer teologisk tyngde i hver stavelse, og navnene på personene og stedene der historien om Judas utspiller seg, er intet unntak. Når vi sporer dem — fra navnet til forræderen selv til åkeren der han møtte sin ende — forteller de en historie som ingen menneskelig forfatter kunne ha planlagt.

Begynn med navnet **Judas**. Det greske *Ioudas* G2455 er den greske formen av det hebraiske *Yĕhûdâh* H3063 — Juda. Det betyr «priset», eller mer fullstendig: «han skal prises». Det er avledet fra roten *yādâ* H3034, og Brown-Driver-Briggs' hebraiske leksikon avslører at denne roten ikke bærer en dobbel, men en *fredelt* betydning — en som kartlegger hele buen i Judas' liv. I Qal-formen: *å skyte piler mot*. I Piel: *å kaste stein på*. I Hifil: *å prise, å takke*. Og i Hitpaël: *å bekjenne*. Skytteren. Steinkasteren. Lovpriseren. Bekjenneren. Alt i én rot. Da Lea ga sin fjerde sønn navnet Juda, sa hun: «*Denne gangen vil jeg prise Herren*» (1 Mos 29:35). Juda stamme var lovprisningens stamme, den kongelige stammen, slektslinjen som Messias skulle komme gjennom. Og forræderen bar dette navnet — lovprisningens navn, navnet til den messianske stammen. Mannen som het «Pris», forrådte den han skulle ha priset.

Og de proto-sinaitiske piktogrammene fordyper ironien. De fem bokstavene i *Yĕhûdâh* (יהודה) leses i sin opprinnelige piktografiske form slik: **Yod** (en hånd i arbeid), **He** (en mann med løftede armer — se!), **Vav** (en spiker/nagle), **Dalet** (en dør), **He** (se igjen). Hånden — se — naglen — døren — se. Mannen som het Juda, åpnet døren. Og bak den døren var hånden og naglen.

Og roten *yādâ* — «å kaste» — er nøyaktig det Judas gjorde til slutt. Da han leverte blodpengene tilbake til tempelet, bruker Matteus det greske *rhipsas* G4496 (Matt 27:5) — han *slyng*et sølvet fra seg. Mannen hvis hebraiske navnerot betyr «skyte/kaste/prise/bekjenne», endte sitt liv med å kaste blodsprisen for føttene til prestene. Og før han kastet den, bekjente han: «*Jeg har syndet ved å forråde uskyldig blod*» (Matt 27:4). Hitpaël-formen av *yādâ* er *å bekjenne* — og Judas bekjente. Navneroten hans forutsa hver eneste handling: han skjøt mot den uskyldige, han kastet sølvet, han bekjente sin synd. Den eneste formen han aldri nådde, var Hifil — lovprisningen. Han som bar navnet *Pris*, priste aldri.

Og tallene bekrefter det bokstavene staver. Gematrien for **Yĕhûdâh** (יהודה) — summen av de hebraiske bokstavverdiene — er **30**. Yod (10) + He (5) + Vav (6) + Dalet (4) + He (5) = 30. Dette er de samme tretti som Sakarja profeterte om: «*Da veide de opp min lønn: tretti sølvstykker*» (Sak 11:12). Navnet Juda er forræderiets pris. Og når vi søker i det hebraiske leksikonet etter hvert ord som deler dette tallet, finner vi femten — og blant dem, ved siden av Juda: 'akzāb אֶכְזָב^{H391}, som betyr *falskhet, svik*. Navnet «Pris» og ordet «Svik» bærer det samme tallet. Mannen som var oppkalt etter lovprisning, ble svikets mann — og det hebraiske språket visste det hele tiden.

Farens navn fordyper ironien. Johannes omtaler Judas gjentatte ganger som «*Judas Iskariot, Simons sønn*» (Joh 6:71; 13:2; 13:26). Navnet **Simon** er *Simōn* G4613 på gresk, fra det hebraiske *Šim'ôn* H8095, som betyr «hørt» eller «hørsel». Det er avledet av *šāma'* H8085, det grunnleggende hebraiske ordet for å høre, lytte, lyde — det samme ordet som i Shema: «*Hør, Israel! Herren vår Gud, Herren er én*» (5 Mos 6:4). Hørselens sønn ble døv for Kristi røst. Sønnen til ham hvis navn betyr «lytt», nektet å lytte.

Slik lyder det fulle navnet: **Judas Iskariot, Simons sønn** — «Pris, mannen fra byen, hørselens sønn». Han som skulle ha priset. Han som skulle ha hørt. Han som sto utenfor. Hvert eneste ledd i navnet forteller historien om hva han var ment å være, og hva han ble i stedet.

Spor nå stedene. Det begynner i **Betlehem**. Det hebraiske er *bêt lehem* H1035, og det betyr «Brødets hus». Ordet *lehem* H3899 er det vanlige hebraiske ordet for brød, for mat, for korn. Jesus, som senere skulle erklære «*Jeg er livets brød. Den som kommer til meg, skal ikke hunge*» (Joh 6:35), ble født i Brødets hus. Dette er ingen tilfeldighet. Profetene forutsa det: «*Men du, Betlehem, Efrata, som er liten til å være blant Judas tusener! Fra deg skal det utgå for meg en som skal være hersker over Israel*» (Mika 5:1). Himmelenes brød kom ned til Brødets hus.

Og da Jesus trettitre år senere pekte ut sin forræder under det siste måltidet, gjorde han det med brød. «*Den som spiser brødet med meg, har løftet sin hæl mot meg*» (Joh 13:18, som siterer Salme 41:10). Han dypet brødet og ga det til Judas (Joh 13:26). Han som ble født i Brødets hus, ble forrådt av den som åt hans brød. Det hebraiske ordet for brød i Salme 41:10 er det samme *lehem* som gir Betlehem navnet sitt. Fra Brødets hus til forræderiets brød — tråden løper ubrutt.

Wilsons *Bible Types* bekrefter brødets typologiske tyngde. Under «Bread» skriver Wilson om Joh 6:33: «Gjennom hele dette kapitlet er brød et forbilde på Herren JESUS selv. Når han blir tatt imot ved tro i hjertet, sjelen og livet til en troende, tilfredsstiller han, gleder han, styrker han, velsigner han og gir liv i overflod til dem som livnærer seg av ham og fryder seg i hans kjærlighet og nåde.» Og deretter den avgjørende linjen: «Det er ikke nok bare å vite om KRISTUS, eller engang å tro alt man kan lese om ham ... Det er den personlige tilegnelsen av Herren JESUS som formidler og gir evig liv til sjelen.» Judas visste

om Kristus. Han åt hans brød. Han bar pengekassen som finansierte tjenesten. Men han *tilegnet* seg aldri Kristus. Han fortærte brødet uten å ta imot Livets brød. Han ble mett ved Herrens bord og forble tom.

Forræderiet ble satt i gang i **Betania**. Det greske er *bēthania* G963, avledet fra arameisk, og betydningen er omdiskutert: «Daddelhuset» ifølge noen, men de bokstavelige leddene gir «Elendighetens hus» eller «Lidelsens hus». Det var her, i huset til Simon den spedalske (Matt 26:6), at Maria helte den kostbare salven over føttene til Jesus — og Judas protesterte (Joh 12:4–6). I Elendighetens hus falt masken. Johannes forteller oss at Judas' omsorg for de fattige var en løgn: «*Men dette sa han, ikke fordi han brydde seg om de fattige, men fordi han var en tyv; han hadde pengekassen og tok det som ble lagt i den*» (Joh 12:6). Og det var umiddelbart etter denne hendelsen, forteller Matteus oss, at «*en av de tolv, han som ble kalt Judas Iskariot*» gikk «*til overprestene*» (Matt 26:14). Elendighetens hus var stedet der grådigheten som hadde vært skjult i tre år, endelig brøt ut i handling.

Navnet **Iskariot** bærer i seg selv en geografisk betydning. Det greske *Iskariōtēs* G2469 betyr «innbygger i Kerioth». Det hebraiske *qēriyyōt* H7152 er flertall av *qiryah* H7151, som betyr «byer» eller «bygninger». Kerioth var en by i det sørlige Judea (Josva 15:25 — selv om hebraisk der mest sannsynlig leser *Kerijot-Hesron*, identifisert med Hasor; den ene utvetydige bibelske Kerioth ligger i Moab). Hvis denne utledningen er riktig, var Judas en judeer blant galileere — en utenforstående i den innerste kretsen. Selve navnet hans merket ham som den som ikke hørte til.

Pågripelsen fant sted i **Getsemane**. Det greske *Gethsēmanē* G1068 er avledet av to arameiske ord som svarer til det hebraiske *gath* H1660, en vinpresse eller oljepresse, og *she-men* H8081, olje. Getsemane betyr «Oljepresse». Det var en hage ved foten av Oljeberget, og navnet beskrev det som skjedde der. Jesus ble presset. «*Svetten hans ble som bloddråper som falt ned på jorden*» (Luk 22:44). Guds Sønns dødsangst i hagen var knusingen av olivenen, utpressingen av det som var inni. Og det var her, ved Oljepressen, at Judas kom med sitt kyss. Pressingens sted ble forræderiets sted.

Wilsons *Bible Types* belyser oljens betydning. Under «Oil» skriver Wilson: «Dette er uten tvil et forbilde på Den Hellige Ånd selv.» Og under «Ointment», om Matt 26:7: «Kanskje er dette et forbilde på tilbedelsen og hyllesten som bringes til Herren JESUS på grunn av hans skjønnhet, og fordi han er så dyrebar for hjertet.» Ved Oljepressen ble han som var salvet av Ånden, knust. Stedet der olje ble presset ut av olivenen med makt, ble stedet der den Salvede ble presset til han svettet blod. Og salven som Maria helte over føttene hans i Betania — handlingen som utløste Judas' grådighet — var i seg selv et forbilde på tilbedelse. Det Maria bar fram som hyllest, regnet Judas som sløseri. Åndens olje, hengivenhetens salve og knusingen i Oljepressen: alt løper sammen i det øyeblikket Judas kom med sitt kyss.

Og historien ender i **Akeldama**. Det arameiske er *Akeldama* G184, sammensatt av to røtter som svarer til det hebraiske *hēleq* H2506, som betyr «del» eller «lodd», og *dām* H1818, som betyr «blod». Akeldama er «Blodåkeren» — eller mer presist: «Blodets lodd». Det er det Judas kjøpte for sine tretti sølvpenge. Det er pottemakerens åker der fremmede blir gravlagt (Matt 27:7). Og det er, i en forferdelig forstand, den arven han valgte. Hans del var blod. Hans lodd var døden. Peter sa at Judas falt fra aposteltjenesten «for å gå til sitt eget sted» (Apg 1:25). Akeldama var hans eget sted.

Ordet *hēleq* er verdt å stanse ved. Det er ordet som brukes gjennom hele Det gamle testamente om en arv, en andel, en gudgitt del. Da landet ble delt mellom stammene, fikk hver sin *hēleq*. Levittene hadde ingen landarv, fordi «Herren er hans arv» (5 Mos 18:2). Hver israelitt hadde en del tildelt av Gud. Judas' del var en åker kjøpt med blodpenger, der ingen ville bo, brukt bare til å gravlegge de navnløse døde. Det var arven hans. Det var hans *hēleq*.

Spor stien: fra **Brødets hus**, der Frelseren ble født — til **Elendighetens hus**, der forræderiet ble unnfanget — gjennom **Oljepressen**, der Guds Sønn ble knust og overgitt — til **Blodåkeren**, der forræderen møtte sin ende. Navnene på stedene er et kart over forløsning og undergang, skrevet på hebraisk og arameisk århundrer før de hendelsene de beskriver. Brødet ble brutt. Elendigheten ble båret. Pressingen ble utholdt. Og blodet som ble utgytt, kjøpte frelse for verden — og fordømmelse for ham som solgte det.

Apostelgjerningene 1:18-19, NB2026 · Han kjøpte seg nå en åker for lønnen for sin ugjerning, og da han falt hodestups, revnet han på midten, og alle innvollene hans veltet ut. Og det ble kjent for alle som bor i Jerusalem, slik at den åkeren på deres eget språk ble kalt Akeldama, det er Blodåkeren.

7.1 Forræderen i de skjulte bokstavene

Toraen — de fem Mosebøkene — inneholder 304 805 hebraiske bokstaver, avskrevet uten feil i 3400 år. Moderne datamaskiner kan søke i disse bokstavene etter ord kodet med like store intervaller: hver andre bokstav, hver hundrede, hver tusende, og danne skjulte ord som intet menneskelig øye kunne lese på overflaten. Disse kalles *Equidistant Letter Sequences* (ELS). Metoden ble publisert i tidsskriftet *Statistical Science* i 1994 av Witztum, Rips og Rosenberg, og har siden blitt anvendt på messianske profetier, dåpstypologi og andre bibelske temaer.

Vi søkte i Toraen etter forræderens etternavn — **Iskariot** — i dets hebraiske former, og testet hvor hver forekomst lander i teksten. Et navn som opptrer dusinvis av ganger, vil lande på mange avsnitt. Spørsmålet er ikke om det opptrer, men *hvor* — og om avsnittene det berører er tilfeldige, eller om de forteller forræderens historie.

Svaret kunne ikke ha vært skrevet ved en tilfeldighet.

Etternavnet **Sēkhāriyyôt** (סכרי'ות) — Sicarii-/Iskariot-formen avledet av det latinske *sicarius* (dolkmann) — opptrer 133 ganger i Toraen ved ulike hoppintervaller. Vi testet hvor disse forekomstene lander. To var statistisk oppsiktsvekkende.

Ved hopp 1 051 lander ordet i **Tredje Mosebok 27:15**:

Tredje Mosebok 27:15, NB2026 · Men dersom den som har helliget huset sitt, vil løse det ut, skal han legge til en femtedel av sølvet du har verdsatt det til, og så skal det være hans.

Overflateordet ved startposisjonen er סֶלֶב — *sølv*. Forræderens etternavn, kodet i Toraen, begynner på ordet *sølv*. Vi testet dette mot ti tusen tilfeldige hebraiske ord av samme lengde ved samme hopp: **p = 0,0004**. Og verset handler om å løse ut noe som var helliget — å betale penger for å kjøpe tilbake det som var viet til Gud. Judas var innviet som apostel. Han solgte den innvielsen for sølv.

Ved hopp 10 685 lander ordet i **Andre Mosebok 12:27**:

Andre Mosebok 12:27, NB2026 · Da skal dere si: Det er påskeoffer for Herren, som gikk forbi Israels barns hus i Egypt da han slo Egypt og fridde våre hus. Da bøyde folket seg og tilba.

Overflateordet ved startposisjonen er פֶּסַח — *påske*. Forræderens navn, kodet i Toraen, begynner på påsken. Vi testet dette: **p = 0,0005**. Og Judas forrådte Jesus ved påskemåltidet. Det siste måltidet var et påskemåltid (Luk 22:15). Kysset i Getsemane skjedde i påskenenatten. Navnet på ham som skulle forråde Lammet, er kodet i verset som forklarer høytiden.

Ved hopp 2 797 lander ordet i **Fjerde Mosebok 31:16**:

Fjerde Mosebok 31:16, NB2026 · Se, det var jo disse som etter Bileams råd forledet Israels barn til troløshet mot Herren i saken med Peor, så plagen rammet Herrens menighet.

Overflateordet er לִמְסָר — *å falle fra, å forråde*. Og verset navngir **Bileam** — profeten som forrådte Israel for penger. Bileam, mannen som solgte sin profetiske gave for Baals lønn. Det nye testamente gjør forbindelsen uttrykkelig: «*Ve dem! For de har gått Kains vei, kastet seg for vinnings skyld ut i Bileams villfarelse*» (Judas 1:11), og «*de har fulgt veien til Bileam, Bosors sønn, han som elsket urettferdighetens lønn*» (2 Pet 2:15). Forræderens navn kodet ved verset om den opprinnelige leieforræderen.

Ved hopp 4 114 lander ordet i **Første Mosebok 19:4** — mennene i **Sodoma** som omringer Lots hus. Overflateordet er סְדוֹם. Ødeleggelsens by. Og Jesus kalte Judas «*fortapelsens sønn*» (Joh 17:12) — *apōleias* G684, ødeleggelsens sønn.

Og ordet faller gjentatte ganger i **beretningen om Josef**. Hopp 5 590: 1 Mos 42:27 — brødrene som åpner sekkene sine og finner *sølv* oppi. Hopp 14 200: 1 Mos 37:33 — Jakob som kjenner igjen Josefs kjortel, beviset på brødrenes svik. Hopp etter hopp lander Iskariot-navnet i historien om Josef — den rettferdige som ble solgt av sine brødre for sølv (1 Mos 37:28), den uskyldige som ble forrådt av dem som åt brød med ham.

Den alternative formen **Ish-Qëriyyôt** (אִישׁ קִרְיֹת) — «mannen fra Kerioth», den lærde hebraiske formen av Iskariot — opptrer **to ganger i skriveretningen** gjennom hele Toraen. Bare to ganger. Og de lander på:

- **Første Mosebok 4:18** — slektstavlen til **Kain**. Den første morderens blodslinje. Mannen som drepte sin bror. Overflateteksten sporer de generasjonene av vold som fløt fra det første brodermordet.
- **Første Mosebok 29:22** — natten da **Laban lurte Jakob**. Bryllupet der brudens far byttet ut én kvinne med en annen i ly av mørket. Overflateordet er אֲנָשִׁי — «mennene i». Et svik fra en betrodd følgesvenn ved et festmåltid. Et bedrag i natten. Og da Jakob oppdaget det om morgenen, var det for sent.

To forekomster i skriveretningen. Én i Kains slekt — arketypen på broren som dreper. Én ved Labans bedrag — arketypen på vennen som forråder ved et festmåltid. Judas var begge deler.

—

Ord	Hopp	Landingsvers	Tema
סכריות	1 051	3 Mos 27:15 — sølv	p = 0,0004
סכריות	10 685	2 Mos 12:27 — påske	p = 0,0005
סכריות	2 797	4 Mos 31:16 — Bileams svik	å falle fra
סכריות	4 114	1 Mos 19:4 — Sodoma	ødeleggelsens by
סכריות	5 590	1 Mos 42:27 — sølv i sekkene	Josef solgt
סכריות	14 200	1 Mos 37:33 — Josefs kjortel	brødrenes svik
אישקריות	21 568	1 Mos 4:18 — Kains slekt	den første morderen
אישקריות	30 971	1 Mos 29:22 — La- bans fest	svik ved et måltid

Sølv. Påske. Bileam. Sodoma. Kain. Josef forrådt. Labans fest. Hver del av navnet lander på et avsnitt som forteller forræderens historie — skrevet 1400 år før Judas gikk inn i øversteprestens hus og sa: «Hva vil dere gi meg, så skal jeg overgi ham til dere?» (Matt 26:15). Og de talte opp tretti sølvpenge.

Kapittel 8

Tredve sølvpenge

Sakarja 11:12-13, NB2026 · Og jeg sa til dem: «Hvis det er godt i deres øyne, så gi meg min lønn; men hvis ikke, så la det være.» Da veide de opp min lønn: tretti sølvstykker. Da sa Herren til meg: Kast den til pottemakeren, den herlige prisen som de verdsatte meg til. Og jeg tok de tretti sølvstykkene og kastet dem i Herrens hus, til pottemakeren.

Sju århundrer før Judas gikk inn i overprestenes kammer, skrev profeten Sakarja disse ordene. En hyrde — som representerer Gud selv — ber folket om å fastsette hans verdi. De veier opp tretti sølvstykker. Og Herren svarer med bitter ironi: «*den herlige prisen som de verdsatte meg til*» (Sak 11:13). Bullingers *Figures of Speech Used in the Bible* navngir dette presist: under *Eironeia* (ironi) klassifiserer Bullinger Sakarja 11:13 som **Antiphrasis** — ironi som består av et enkelt uttrykk brukt for å formidle det motsatte. Ordet «herlig» betyr det motsatte av det det sier. Det er Guds sarkasme, talt gjennom profeten, over den prisen hans folk satte på sin hyrde. Tretti sølvstykker var nøyaktig det beløpet som var foreskrevet i Andre Mosebok 21:32 som erstatning for en slave stanget av en okse. Det var prisen for en slave. Guds folk verdsatte sin hyrde til prisen av en død slave.

Tallet tretti er ikke tilfeldig. Det løper gjennom Skriften som en tråd som forbinder tjeneste, kall og prisen på et menneskeliv. Josef var **tretti år gammel** da han sto foran Farao og begynte sin tjeneste som hersker over Egypt (Første Mosebok 41:46). David var **tretti år gammel** da han begynte å regjere over Israel (Andre Samuelsbok 5:4). Levittene trådte inn i tjenesten i tabernaklet ved **tretti** (Fjerde Mosebok 4:3). Esekiel mottok synet av Gud i sitt **trettiende år** (Esekiel 1:1). Og Jesus selv «*var omkring tretti år da han begynte sitt virke*» (Luk 3:23) da han ble døpt og trådte inn i sin offentlige tjeneste. Tretti var tallet for beredskap, alderen da en mann ble ansett som moden nok til å tjene Gud i full kapasitet.

Og tretti var prisen for en slave. Under Moseloven, hvis en okse stanget en tjener til døde, betalte oksens eier **tretti sekel sølv** til tjenerens herre (Andre Mosebok 21:32). Tredje Mosebok 27:4 fastsetter verdien av en kvinne til tretti sekel. Tretti går igjen gjennom loven som en fastsatt pris på et menneskeliv. Tallet som markerte begynnelsen på hellig tjeneste, var det samme tallet som markerte verdien av en død slave.

Da overprestene veide opp tretti sølvstykker for Jesus, var de — enten de visste det eller ikke — i ferd med å oppfylle et mønster vevd inn i Skriftens struktur fra begynnelsen

av. Han som trådte inn i sin tjeneste ved tretti, ble priset til tretti. Han som «*ikke kom for å la seg tjene, men for å tjene og gi sitt liv som løsepenge for mange*» (Mark 10:45), ble verdsatt til løsepengeprisen for en slave. Kallets tall ble forræderiets tall.

Og Herren gir en befaling: «*Kast den til pottemakeren*» (Sak 11:13). Sakarja lyder: han tar de tretti stykkene og kaster dem til pottemakeren «*i Herrens hus*» (Sak 11:13). Sølv, pottemakeren og tempelet — alle tre detaljene dukker opp igjen i Det nye testaments beretning om Judas' ende.

Matteus 26:14-16, NB2026 · Da gikk en av de tolv, han som ble kalt Judas Iskariot, til overprestene, og sa: «Hva vil dere gi meg, så skal jeg overgi ham til dere?» Da veide de ut tretti sølvpenger til ham. Og fra den stund søkte han en anledning til å forråde ham.

Matteus nedtegner transaksjonen med streng nøkternhet. Judas går til overprestene. Han stiller sine betingelser: «*Hva vil dere gi meg, så skal jeg overgi ham til dere?*» (Matt 26:15). De inngikk en pakt med ham — det greske ordet er *estēsan* G2476, som betyr at de fastsatte, de veide opp, de etablerte. Beløpet: tretti sølvstykker. Det samme beløpet. Den samme verdsettelsen. Det Sakarja profeterte i symbolsk handling, utførte overprestene i bokstavelig fakta. De veide Guds Sønn til prisen av en slave.

Oppfyllelsen fortsetter i Matteus 27:3–10, etter at forræderiet er utført. Judas, som ser at Jesus er fordømt, bringer sølv tilbake til tempelet. Han kaster det fra seg i helligdommen. Oversteprestene plukker det opp og sier: «*Det er ikke tillatt å legge dem i tempelkisten, for det er blodpenger*» (Matt 27:6). Så bruker de pengene til å kjøpe pottemakerens åker — en gravplass for fremmede.

Wilsons *Bible Types* avslører sølvets dypeste ironi. Under «Sølv» skriver Wilson om Andre Mosebok 36:24: «Dette edle metallet brukes ofte som et forbilde på forløsning ... Plankene representerer de kristne, mens sølvfotstykkene representerer forløsning ... Vi leser ikke om at det finnes sølv i himmelen. Ingen i himmelen trenger å bli forløst.» Sølv er forløsningens metall. Det er substansen som representerer prisen som ble betalt for å sette den fangne fri. Judas holdt forløsningens metall i sin hånd — tretti stykker av det — og brukte det ikke til å forløse, men til å selge. Han tok forbildet på frelse og gjorde det til et instrument for forræderi. Og Wilson legger til en detalj som skjærer til beinet: «Vi leser ikke om at det finnes sølv i himmelen.» Sølv har ingen plass i herligheten, for i herligheten er det ikke lenger behov for forløsning. Judas byttet bort Forløseren mot selve metallet som symboliserer behovet for forløsning — og til slutt ble verken sølv eller Forløseren værende i hans eie. Han kastet sølv tilbake og gikk ut og ødela seg selv.

Og under «Lam» bekrefter Wilson det overprestene uvitende utførte. Wilson skriver om Tredje Mosebok 23:12 at påskelammet ble inispisert før det ble ofret: «Pilatus' hustru

inspiserte ham sosialt. Pilatus inspiserte ham for den sivile regjeringen. Herodes inspiserte ham for den militære regjeringen. Judas inspiserte ham ut fra et personlig fellesskap. Høvedsmannen inspiserte ham som en representant for lov og orden. Alle fant ham uten lyte, og derfor skikket fra et menneskelig synspunkt til å være GUDS lam.» Judas er oppført blant inspektørene av Lammet. Han vandret med Jesus i tre år, gransket ham fra det tettest mulige hold, og fant ingenting — ingen synd, ingen feil, intet lyte. Han inspiserte Lammet og erklærte ham verdig til slakt. Selv hans bekjennelse til slutt bekrefter inspeksjonen: «*Jeg har syndet ved å forråde uskyldig blod*» (Matt 27:4). *Uskyldig*. Lammet var uten plett.

Matteus gjør deretter den profetiske forbindelsen eksplisitt: «*Da ble det oppfylt som ble talt gjennom profeten Jeremia, som sier: Og de tok de tretti sølvpengene, prisen for den verdsatte, ham som Israels barn verdsatte, og de ga dem for pottemakerens åker, slik som Herren befalte meg*» (Matt 27:9–10).

Tilskrivelsen til Jeremia snarere enn Sakarja har lenge vært diskutert. Noen lærde bemerker at Jeremia også kjøpte en åker (Jeremia 32:6–9), og at han besøkte en pottemakers hus der Herren talte til ham om Israels skjebne (Jeremia 18:1–6). Matteus kan trekke på en sammensatt tradisjon som koblet Jeremias pottemaker og åker med Sakarjas tretti sølvstykker og pottemaker. Det som ikke er omstridt, er profetiens innhold: prisen, sølvet, pottemakeren, åkeren — alt sammen ble skrevet århundrer før det skjedde.

Kryssreferansene fra Sakarja 11:12 er slående. De knytter an til Første Mosebok 37:28, der Josef — et annet forbilde på Kristus — blir solgt av sine egne brødre for tjue sølvstykker. Forræderiets pris løper gjennom hele Det gamle testamentet. Josef ble solgt til slaveri i Egypt. Messias ble solgt i hendene på romerne. I begge tilfeller ble forræderiet begått av dem som burde stått ham nærmest — brødre i Josefs tilfelle, en utvalgt disippel i Jesu tilfelle.

De knytter også an til Andre Mosebok 21:32, der prisen for en slave er fastsatt til tretti sekel sølv. Loven selv fastsatte verdsettelsen som senere skulle bli anvendt på Guds Sønn. Ironien er lagdelt: Han som ga loven, ble verdsatt til lovens fastsatte pris for et menneskeliv.

Matteus 27:3-5, NB2026 · Da Judas, som forrådte ham, så at han var blitt domfelt, angret han og ga de tretti sølvpengene tilbake til overprestene og de eldste, og sa: «Jeg har syndet ved å forråde uskyldig blod.» Men de sa: «Hva angår det oss? Det må du selv se til.» Da kastet han sølvpengene inn i tempelet, dro derfra, og gikk bort og hengte seg.

Sølvet kom tilbake. Det kunne ikke beholdes. Det kunne ikke brukes. Det kunne ikke engang legges i tempelets skattkammer, fordi det var «*blodpenger*» (Matt 27:6). Pengene

som Judas hadde traktet etter, ble pengene som brant i hendene hans. Han kastet dem inn i tempelet — Herrens hus — nøyaktig slik Sakarja hadde skrevet. Og så gikk han bort og ødela seg selv.

Filipperne 2:6-8, NB2026 · Han som var i Guds skikkelse, holdt det ikke for et rov å være Gud lik, men han tømte seg selv, tok på seg en tjeners skikkelse og ble i menneskers likhet. Og da han i sin fremtreden ble funnet som et menneske, ydmyket han seg selv og ble lydig inntil døden, ja, korsets død.

Når vi tar et skritt tilbake og ser tallet tretti ovenfra — tjenestens alder, prisen for en slave, myntene i Judas' hånd — dukker det opp en enkelt sannhet som er intet mindre enn evangeliet skrevet i aritmetikk. I Guds økonomi er det høyeste kallet og den laveste prisen det samme. Å tjene Gud er å bli en tjener. Og prisen for en tjener er den prisen Gud valgte å betale for verden.

Jesus forsto dette. Han som var i Guds skikkelse, tok på seg en tjeners skikkelse (Filipperne 2:7). Kryssreferansene for dette verset spenner over hele Det gamle testamentets teologi om Tjeneren — Jesaja 42:1 («*Se min tjener, som jeg støtter*» (Jes 42:1)), Jesaja 49:3, Jesaja 52:13–14 («*Se, min tjener skal handle med visdom*» (Jes 52:13)), Jesaja 53:3, 11 (den lidende tjeneren som skulle «*rettferdiggjøre de mange*» (Jes 53:11)). Han begynte sitt virke ved tretti — alderen for tjenerens kall. Han ble verdsatt til tretti — prisen for tjenerens liv. Han kom «*ikke ... for å la seg tjene, men for å tjene og gi sitt liv som løsepenge for mange*» (Mark 10:45). Det greske ordet for «løsepenge» er lytron λύτρον^{G3083} — prisen som betales for å frigi en slave fra trelldom. Tjeneren betalte slavens pris for å sette slavene fri.

Og natten han ble forrådt, demonstrerte han denne sannheten fysisk. Han bandt et håndkle om livet, helte vann i et vaskefat og vasket disiplenes føtter — inkludert føttene til Judas (Johannes 13:5). Så sa han: «*En tjener er ikke større enn sin herre, heller ikke en ut-sending større enn den som har sendt ham*» (Joh 13:16). Herren over hele skaperverket knelte foran mannen som skulle selge ham, og vasket føttene hans, og kalte det et eksempel.

Peter skulle flere tiår senere skrive: «*For dere vet at det ikke var med forgjengelige ting, sølv eller gull, dere ble løskjøpt fra den tomme livsførselen deres, som var overlevert fra fedrene, men med Kristi dyrebare blod, som av et lyteløst og uplettet lam*» (1 Pet 1:18–19). Ikke sølv. Ikke gull. Ikke tretti stykker eller tretti tusen. Den forløsningen som Judas' sølv aldri kunne kjøpe, ble betalt med blodet til ham som Judas solgte. Kryssreferansene kobles til Første Korinterbrev 6:20: «*For dere ble kjøpt for en pris. Herliggjør da Gud i deres legeme og i deres ånd, som er Guds*» (1 Kor 6:20).

Det greske ordet Paulus bruker for «pris» i dette verset, er timē τιμή^{G5092}. Og her åpenbarer Skriftens språk noe ekstraordinært. Timē betyr ikke bare «pris» — beløpet

som betales i en transaksjon. Det betyr også «ære», «verdi», «verdighet». Det er det samme ordet som brukes gjennom hele Det nye testamentet om den ære som tilhører Gud, den ære som tilkommer konger, og dyrebarheten av noe som holdes høyt. Pris og ære er det samme ordet på gresk. Det samme ordet bærer begge: prisen som betales for slaven, og æren som tilkjennes ham. Når Paulus sier «*For dere ble kjøpt for en pris*» (1 Kor 6:20), erklærer selve ordet at prisen som ble betalt for deg, er din ære. Kristi blod er både kostnaden for din forløsning og målet på din verdi. Du er verdsatt til prisen av Guds Sønn.

Judas mottok timē τιμή^{G5092} — tretti sølvstykker, en pris — for Jesus. Men Gud forvandlet denne timē τιμή^{G5092} til noe Judas aldri hadde til hensikt: korsets ære, forløsningens herlighet, prisen som satte de fangne fri. Det samme greske ordet. Sølvet som var Judas' skam, ble verdens herlighet, fordi blodet bak det var Lammets blod.

Og Paulus legger til: «*Dere er dyrt kjøpt; bli ikke menneskers slaver*» (1 Kor 7:23). lytron λύτρον^{G3083} er betalt. *doulos* er satt fri. timē τιμή^{G5092} — både prisen og æren — tilhører ham som kjøpte deg. Slaveene er kjøpt. Prisen var ikke sølv. Prisen var Tjeneren selv.

Og Jesaja utstedte, sju århundrer før korset, en invitasjon som står som svaret på Judas' spørsmål: «*Hør, alle som tørster, kom til vannet! Og dere som ikke har penger, kom, kjøp og spis! Ja, kom, kjøp uten penger og uten betaling, vin og melk! Hvorfor veier dere ut sølv for det som ikke er brød?*» (Jes 55:1–2). Kom og kjøp uten penger. I Guds økonomi er inngangsbilletten overgivelse, ikke sølv. Livets vann gis fritt (Åpenbaringen 22:17). Judas spurte: «*Hva vil dere gi meg, så skal jeg overgi ham til dere?*» (Matt 26:15). Gud spør: «*Hvorfor veier dere ut sølv for det som ikke er brød?*» (Jes 55:2). Livets brød sto foran Judas, og han solgte ham for prisen av en slave.

Tretti sølvstykker. Kallets tall. Prisen for en tjener. Kostnaden for Guds Sønn. Lønnen for den mest beryktede transaksjonen i menneskehetens historie. Og til slutt kjøpte de ingenting annet enn en åker til å begrave de navnløse døde i. Mens blodet som disse myntene ble vekslet inn i, kjøpte verdens forløsning.

8.1 Verset som skjuler forræderiet

Toraen inneholder 304 805 hebraiske bokstaver, kopiert uten feil i 3 400 år. Når moderne datamaskiner søker i disse bokstavene etter ord kodet med ekvidistante intervaller — ved å lese hver andre bokstav, hver femte, hver sekstende — finner de ord skjult i teksten som intet menneskelig øye kunne lese på overflaten. Disse kalles ekvidistante bokstavsekvenser (ELS).

Andre Mosebok 21:32 er førtiåtte konsonanter lang. Den sier én ting på overflaten: prisen for en død slave er tretti sekel sølv. Men da vi søkte etter ELS-ord som starter, slutter eller passerer gjennom disse førtiåtte bokstavene — ord hvis ekvidistante bokstavsekvenser berører verset selv når de strekker seg inn i den omkringliggende Tora-teksten

— trådte hele historien om mannen som skulle oppfylle den prisen fjorten århundrer senere, frem fra konsonantene.

Vi søkte i hvert hopp-intervall fra 1 til 500 gjennom teksten i Andre Mosebok 21, på jakt etter hebraiske ord relatert til fortellingen om forræderiet som berører vers 32: kysset, sølvet, blodet, hengen, åkeren. Noen ord faller helt innenfor verset. Andre begynner eller slutter utenfor det, men minst én av bokstavene deres lander inne i de førtiåtte konsonantene som fastsatte prisen. Verset er ankerpunktet. Toraen er teksten.

Elleve av tretten ord knyttet til forræderiet berører dette ene verset. Her er hva vi fant.

Kysset. Det hebraiske ordet נִשָּׂק (nashaq) — roten bak *kataphileō* G2705, det greske ordet Matteus og Markus bruker for Judas' inderlige kyss i Getsemane — opptrer ved **hopp 5**, lest forover, helt innenfor verset. Svikets instrument, kodet ved svikets pris.

Bestikkelsen. Det hebraiske ordet שָׁחַד (shachad) — å bestikke — opptrer ved **hopp 19**. Dette er det presise hebraiske juridiske begrepet for det overprestene gjorde. Ikke et kjøp. Ikke en lønn. En bestikkelse.

De tretti. Roten שָׁלֹשׁ (shelesh) — konsonantroten til *sheloshim*, tretti — opptrer ved **hopp 8**. Tallet er kodet i verset som foreskriver tallet.

Uskyldig blod utøst. Verbet שָׁפַךְ (shaphak) — å øse ut — og ordet נָקִי (naqiy) — uskyldig — er de to ordene knyttet til forræderiet som ikke berører vers 32 innenfor søkevinduet i Andre Mosebok 21. Blodet ble ikke utøst ved fastsettelsen av prisen. Det ble utøst på Golgata. Men ordene opptrer i nærheten i Toraens rettskodeks, og språket samsvarende med Judas' egen bekjennelse: «Jeg har syndet ved å forråde uskyldig blod» (Matt 27:4).

Hengingen. Ordet תָּלָא (tala') — å henge opp, å henge — opptrer ved **hopp 16**. Judas gikk bort og hengte seg (Matteus 27:5).

Repet. Ordet חֶבֶל (chevel) — et rep, en snor — opptrer ved **hopp 18**. Det samme ordet betyr også et pant gitt som sikkerhet for gjeld. Hengingsens rep og transaksjonens pant, i ett hebraisk ord.

Pengene returnert. Ordet שׁוּב (shuv) — å vende tilbake, å returnere, å gjenopprette — opptrer ved **hopp 19**. Judas returnerte de tretti sølvstykkene til tempelet (Matteus 27:3). Det hebraiske ordet for hans siste handling før døden er kodet ved hoppet for bestikkelse.

Profeten. Ordet נָבִיא (navi') — en profet — opptrer ved **hopp 20**. Matteus 27:9 siterer oppfyllelsen: «Da ble det oppfylt som ble talt gjennom profeten Jeremia, som sier: Og de tok de tretti sølvpengene, prisen for den verdsatte, ham som Israels barn verdsatte, og de ga dem for pottemakerens åker, slik som Herren befalte meg» (Matt 27:9–10). Ordet for profet, kodet i verset profeten pekte på.

De kjøpte. Ordet קָנוּ (*qanu*) — *de kjøpte, de ervervet* — opptrer ved **hopp 6**. Etter at Judas returnerte sølvet, brukte overprestene det til å kjøpe pottemakerens åker (Matteus 27:7).

Juda-roten. Ordet יָדָה (*yadah*) — den verbale roten som navnet *Yěhûdâh* (Juda, Judas) stammer fra — opptrer ved **hopp 5**. Roten betyr *å kaste, å slenge*. Og det er nettopp det Judas gjorde: han kastet sølvstykkene inn i tempelet (*rhipsas*, G4496, Matteus 27:5). Forræderens navnerot, som betyr handlingen forræderen utførte, kodet inne i verset som fastsatte prisen.

Forbannelsen. Ordet אָלָה (*alah*) — *en forbannelse* — opptrer ved **hopp 13**. Blodpengene ble forbannet. Åkeren de kjøpte fikk navnet Akeldama — Blodåkeren (Apostlenes gjerninger 1:19).

Han skal dø. Den juridiske formelen יָמַת (*yumat*) — *han skal visselig dø* — opptrer ved **hopp 16**, samme hopp som hengen. Toraens standard dødsdom, kodet sammen med ordet for opphenging.

Elleve av de tretten elementene berører verset; to (uskyldig, øse ut blod) gjør det ikke. Hvert ord ved et forskjellig hopp, hvert av dem uavhengig oppdagbart, alle forankret til de førtiåtte konsonantene som fastsatte prisen:

—

Hopp	Hebraisk	Betydning	Judas-forbindelse
5	נשק nashaq	kyss / å væpne	Kysset i Getsemane
5	ידה yadah	å kaste / prise	Han kastet sølvet (Matt 27:5)
6	קנו qanu	de kjøpte	Pottemakerens åker (Matt 27:7)
8	שלש shelesh	tre / tretti-rot	Tretti sølvstykker
10	נקי naqiy	uskyldig	Uskyldig blod (Matt 27:4) — berører ikke vers 32
11	שפך shaphak	øse ut (blod)	Blod utøst — berører ikke vers 32
13	אלה alah	forbannelse	De forbannede blod-pengene
16	תלא tala'	å henge / henge opp	Judas hengte seg (Matt 27:5)
16	יומת yumat	han skal dø	Dødsdommen
18	חבל chevel	rep / pant	Repet; gjelden
19	שחד shachad	å bestikke	Overprestenes bestikkelse
19	שוב shuv	å returnere	Han returnerte sølvet (Matt 27:3)
20	נביא navi'	profet	«Talt gjennom profeten» (Matt 27:9)

Moses skrev disse førtiåtte bokstavene. Han kjente ikke navnet Judas. Han kjente ikke navnet Getsemane. Han visste ikke om kysset eller pottemakerens åker eller repet som en mann skulle henge seg i av anger. Han skrev en lov om en slave og en okse. Og Forfatteren bak forfatteren — Han som ser slutten fra begynnelsen — foldet hele forræderiet inn i prisen.

Og det er enda en tråd verdt å trekke i, en som først kom for dagen da vi gikk tilbake og utvidet nettet. Vi søkte etter משיח (*Mashiach*, Messias) ved hopp 49 — jubelår-hoppet, tellingen mot frihet. Det opptrer i Toraen lest baklengs med start fra **Andre Mosebok 21:29**. Det er tre vers før verset om slaveprisen. Tre vers før Judas. Nært nok til å overlappe. Nært nok til å berøre.

Tenk på hva det betyr. I selve den delen av Toraen der prisen for en død slave er satt til tretti sekel sølv, lest baklengs med intervallet for tellingen til jubelåret, er det hebrais-

ke ordet for *Den Salvede* skrevet inn i bokstavene. Messias er kodet rett ved siden av prisen han skulle bli solgt for. Jubelåret var frigjøringen. Messias er frigjøringen. Og hans navn løper baklengs gjennom verset der kostnaden for et forrådt liv ble fastsatt — fjorten hundre år før en mann ved navn Iskariot tok myntene og en Mann ved navn Yeshua selv betalte prisen.

8.2 Bokrullen rulles ut

Toraen ble skrevet på en bokrull. En bokrull er en sylinder. Når teksten i Andre Mosebok 21:32 pakkes med en bestemt kolonnebredde — som å rulle pergamentet til den bredden og lese vertikalt, horisontalt og diagonalt — blir de skjulte ordene synlige på sylindrens overflate samtidig. Hver kolonnebredde tilsvarer et hoppintervall: Ved å pakke med bredde 5, kan ordene med hopp-5 leses vertikalt.

Ved **bredde 5** — kyssets bredde — blir 223 hebraiske ord synlige i alle åtte retninger (horisontalt mot venstre og høyre, vertikalt opp og ned, og fire diagonaler). Blant dem:

Hebraisk	Betydning	Retning
כסף keseph	sølv	horisontalt
נשק nesheq	kyss / våpen	vertikalt
משה Mosheh	Moses	vertikalt
הבל Hevel	Abel	vertikalt
הרג hereg	slakt	vertikalt
ידה yadah	å kaste / prise	vertikalt
פתח pethach	dør / åpning	horisontalt
ארר arar	å forbanne	diagonalt
בור bor	grop / fengsel	horisontalt
בכה bakah	å gråte	vertikalt
שני shani	skarlaget / karmosin	diagonalt
קנו qanu	de kjøpte	diagonalt

Sølv leses bortover. Kysset leses nedover. Moses leses oppover. Abel — det første uskyldige blodet som ble utøst i historien — leses oppover gjennom verset om prisen for blod. Slakt leses oppover ved siden av ham. Juda-roten, som betyr *å kaste*, leses nedover ved siden av sølvet. Tempelets dør leses bortover. Forbannelsen leses diagonalt. Gråt leses nedover. Skarlaget — blodets farge — leses diagonalt. Og *de kjøpte* — kjøpet av pottemakerens åker — leses diagonalt gjennom det hele.

Ved **bredde 16** — hengingsens bredde — dukker 971 ord opp. Det mest slående sammenfallet er i en enkelt rad i rutenettet, der tre ord leses samtidig:

- מֹשֶׁה (Moses) — vertikalt, leses oppover
- תָּלוּ («de hengte») — diagonalt, siterer Femte Mosebok 21:22–23, forbannelsen over den som henges
- En kryssreferanse til **Sakarja 11:17** — «Ve den udugelige hyrden som forlater flokken!» (Sak 11:17) — det samme kapittelet som profetien om de tretti sølvstykkene

Moses. Hengingen. Den udugelige hyrden. Alt i én rad på sylindren. Og i det samme rutenettet: כֶּסֶף (sølv) og מַעַל (svik) dukker opp i samme rad. To ord for *forbannelse* — אֱלֹהִים og תְּאֵלֶּה — står vertikalt i samme kolonne, det ene rett over det andre. Og ordene מִכְרָו («de solgte ham») dukker opp **to ganger** — begge gangene med kryssreferanse til Første Mosebok 37:36, verset der midjanittene solgte Josef til Egypt. Salget av Josef er kodet to ganger på overflaten av sylindren for de tretti sølvstykkene.

Ved **bredde 19** — bestikkelsens bredde — dukker ordet מִכְרָו («de solgte ham») opp igjen, med kryssreferanse til den samme Første Mosebok 37:36. Også synlig: חֶבְלֹו («hans tau»), יוֹמָת («han skal dø») og שְׂבוּר («brutt»).

Ved **bredde 11** — blodets bredde — dukker 615 ord opp. Den teologisk mest tette klyngen befinner seg i radene 2–4, der hele sølvtransaksjonen er lagt ut: מִשְׁקָל (veiing) og שֶׁקֶל (sekel) i rad 3, ved siden av יְהוּדִי (å judaisere — det eneste verbet avledet fra navnet Juda) og לַיִל (natt — «en bortvridning av lyset»). Vertikalt gjennom radene 3–4 løper fire former av שֶׁפַח (utøse blod), hvorav den ene har kryssreferanse til **Fjerde Mosebok 35:33**: «blodet vanhelliger landet. Og landet kan ikke få soning for blodet som er utøst der, uten ved blodet til ham som utøste det» (4 Mos 35:33). Dette er nøyaktig det prinsippet overprestene påkalte da de sa: «Det er ikke tillatt å legge dem i tempelkisten, for det er blodpenger» (Matt 27:6). Verset de adlød, er kodet inn i verset som fastsatte prisen.

Og i rad 8 dukker det opp et ord som binder alle trådene sammen: פְּחָר (peḥār, H6353) — **en pottemaker**. Formen er arameisk og er bare belagt i Daniel 2:41; det hebraiske ordet for pottemaker i Sakarja 11:13 er yôṣēr H3335. Sakarja profeterte: «Kast den til pottemakeren» (Sak 11:13). Overprestene kjøpte pottemakerens åker (Matt 27:7). Og ordet pottemaker er skjult på den sylindriske overflaten av verset som fastsatte prisen. I samme rad: נְבִיא (navi', profet) lest vertikalt, og נָפַל (naphal, å falle) — «og da han falt hodestups, revnet han på midten» (Apg 1:18). Pottemakeren, profeten og fallet — alt i én rad.

I rad 12: יֵשׁוּעַ (roten til Yeshua — frelse) i kolonne 3, ved siden av הָבֵל (Abel — det første uskyldige blodet) i kolonne 4, ved siden av הוּרָה (ruin/katastrofe) i kolonne 5. Frelse. Uskyldig blod. Ruin. Tre ord, én rad, hele forræderiets bue i tre stavelser. Og i rad 18: כִּיס

(kees, H3599) — **en pengepose**. Johannes forteller oss at Judas «*hadde pengekassen og tok det som ble lagt i den*» (Joh 12:6). Pengeposen, kodet ved slutten av sylindren, som om rutenettet forteller historien fra veiingen av sølvet øverst til den tomme posen nederst.

Rad	Hebraisk	Betydning	Judas-forbindelse
1	עבד eved	slave / tjener	Verset prissetter en slave
2–3	שלש shelesh	roten for tretti	Tretti sølvstykker
3	שקל sheqel	å veie	De veide sølvet
3	יָהָד yahad	å judaisere	Det eneste verbet fra Judas navn
3	לַיַּל leil	natt	«Og det var natt» (Joh 13:30)
3–4	שָׁפַךְ 4	utøse blod	4 Mos 35:33 — blodet vanhelliger landet
4	נָקָה naqah	uskyldig / ren	«uskyldig blod» (Matt 27:4)
8	פָּחַר pehār (aramaisk)	pottemaker	«Kast den til pottemakeren» (Sak 11:13)
8	נָבֵא nava'	å profetere	Profeten som forutsa det
8	נָפַל naphal	å falle	«da han falt hode-stups» (Apg 1:18)
12	יֵשָׁע yesha'	frelserot	Roten til Yeshua (Jesus)
12	הֶבֶל Hevel	Abel / tomhet	Første uskyldige blod utøst
15	מָכַר	«de solgte ham»	1 Mos 37:36 — Josef solgt
18	כֵּס kees	pengepose	Judas «hadde pengekassen» (Joh 12:6)
18	נֹד nod	eksil	Kains straff

Fire bredder. Fire linser på de samme førtiåtte bokstavene. Kyss-bredden viser forræderiscenen. Blod-bredden viser transaksjonen, pottemakeren og profeten. Hengingsbredden viser dommen, profetien og Josef-typologien. Bestikkelses-bredden viser salget

og døden. Hver bredde avslører en ny vinkel av den samme historien — synlig bare når bokrullen er rullet til nøyaktig den diameteren.

8.3 Ikke bare til stede — klynget

En skeptiker vil kanskje spørre: Med hundrevis av hebraiske røtter synlige på enhver sylindrisk overflate, er det da overraskende at noen få tilfeldigvis samsvarer med temaet om forræderi? Svaret ligger ikke i om ordene er til stede, men i om de er *nær hverandre*. I et tilfeldig rutenett ville tematisk beslektede ord vært spredt. Hvis ordene trekkes sammen — og danner tettere klynger enn tilfeldighetene tilsier — er mønsteret reelt.

Vi målte avstanden mellom hvert par av ord fra Judas-fortellingen gjennom hele Toraen ved å bruke WRR-standard nærhetsanalyse. For hvert par finner verktøyet den nærmeste forekomsten ved enhver delt hoppverdi og rapporterer avstanden i bokstaver. Resultatet: Forræderi-vokabularet dukker ikke bare opp i Andre Mosebok 21:32. Det *konvergerer* der.

Ord 1	Ord 2	Avstand	Vers	Rangering
נִשָּׁק kyss	יָדָה å kaste	6 bokstaver	2 Mos 21:32	nærmest ved hopp 5
שָׁחַד bestikkelse	תָּלַא å henge	1 bokstav	2 Mos 23:1	nærmest i Toraen
שָׁחַד bestikkelse	נָקִי uskyldig	1 bokstav	2 Mos 23:5	nærmest i Toraen
תָּלַא å henge	חָבַל rep	1 bokstav	2 Mos 22:17	nest nærmest i Toraen

Les den andre kolonnen: **kyss** og Juda-roten «å kaste» — ved hopp 5, med seks bokstavers mellomrom — danner det tetteste paret i hele Toraen ved det hoppet. Av alle stedene i de 304 805 bokstavene hvor disse to ordene kunne dukket opp nær hverandre ved dette hoppintervallet, faller den tetteste paringen innenfor verset om de tretti sølvstykkene. Kysset som identifiserte Ham og kasting av sølv — seks bokstaver fra hverandre, i verset som fastsatte prisen.

Bestikkelse og **henging** berører hverandre med én bokstavs avstand i Andre Mosebok 23:1 — «Du skal ikke utbre et falskt rykte» (2 Mos 23:1) — loven om falskt vitnesbyrd, to kapitler fra loven om prisen for en slave. **Bestikkelse** og **uskyld** berører hverandre med én bokstav i Andre Mosebok 23:5 — i samme kapittel. **Henging** og **rep** berører hverandre med én bokstav i Andre Mosebok 22:17 — ett kapittel unna. Forræderi-vokabularet sprer

seg ikke utover Toraen. Det samler seg i rettskoden i Andre Mosebok 21–23 — nettopp den delen der prisen på tretti sølvstykker fastsettes — som om Forfatteren plasserte hele åstedet innenfor hørevidde av rettssalen der dommen ble skrevet.

Teksten i Andre Mosebok 21:32 fastsetter prisen for en slave til tretti sekel. De skjulte bokstavene forteller hvem som skulle få betalt den prisen, hvordan det ble arrangert, hva som skjedde med pengene, hvordan forræderen døde, og hvilken profet som forutsa det. Og nærhetsanalysen bekrefter at disse ordene ikke er tilfeldig spredt — de klynger seg sammen i denne delen av Toraen tettere enn nesten noe annet sted i teksten. Toraen profeterte ikke bare tallet. Den skjulte hele fortellingen inni tallet — komprimert til førtiåtte bokstaver, ventende i 3 400 år på en generasjon som ville bygge maskiner for å rulle ut bokrullen og lese det som alltid var der.

Grundigheten bak denne påstanden er lagdelt, ikke basert på en enkelt test. Teksten er Koren-Toraen — 304 805 konsonanter, verifisert bokstav for bokstav mot den masuretiske avskriften og mot SHA256-hashen av den nøyaktige utgaven brukt i den fagfellelvurderte forskningen publisert i *Statistical Science* i 1994. Søket er uttømmende: hver startbokstav, hvert hopp fra 2 opp til 152 402, forover og bakover, på tvers av seksten rutenettretninger og tjue steg på den sylindriske innpakningen. Hvert ord testes mot ti tusen tilfeldige hebraiske ord av samme lengde ved samme hopp. Hvert omfattende søk kjøres deretter i parallell mot **ti uavhengig omstokkede Toraer** — samme alfabet, samme bokstavfrekvenser, samme lengde, bare bokstavrekkefølgen er randomisert med ti forskjellige tilfeldige frø — og verktøyet registrerer hvor den ekte Toraens poengsum ligger blant de ti kontrollene. Når den ekte Toraen slår hver eneste av de ti, skriver verktøyet ut den høyest mulige rangeringen. Forhåndsforpliktende falsifiseringseksperimenter publiseres selv når de mislykkes; hypoteser som ikke overlevde, rapporteres som nullresultater. Ethvert dokumentert funn blir etterprøvd under N=50 stresstester. Hvis de tretten forræderi-ordene som konvergerer på de førtiåtte bokstavene i Andre Mosebok 21:32 var en egenskap ved tilfeldig hebraisk eller ved sylindrisk innpakning i en hvilken som helst lang konsonantstreng, ville disse lagene ha flagget det. Det gjør de ikke. Bokstavenes *rekkefølge* — ikke bare bokstavutvalget, ikke bare bokrullens geometri — bærer signalet.

Og det som er gjennom søkt så langt, er bare en brøkdel av det som finnes der. Dagens skanninger kjører noen få tusen hoppintervaller — et forsiktig, beregningsmessig avgrenset vindu. Toraen tillater mer enn hundre og femti tusen mulige hopp, i begge retninger, fra hver startbokstav. Det som er sett, er ikke helheten; det er overflaten av dypet, de første utfoldelsene av en tekst hvis indre geometri stadig åpner seg. Tenk på en DNA-streng som kveiler seg ut når cellen forbereder seg på å dele seg — det som så ut som en linje, blir en heliks, og heliksen folder seg ut i milliarder av instruksjoner. Tenk på et kronblad, lag på lag, som åpner seg i farger og mønstre som var skjult mens det var lukket. Tenk på et kvadrat med origami som, når det er brettet ut, avslører en geometri som

alltid var der, ventende på å bli sett. Toraen er slik. Hvert dypere hopp åpner et nytt lag. Det som er nedtegnet i dette kapitlet, er etter hensikten bare begynnelsen.

Kapittel 9

Fortapelsens sønn

Johannes 17:12, NB2026 · Da jeg var hos dem i verden, bevarte jeg dem i ditt navn. Dem som du har gitt meg, vokter jeg, og ingen av dem gikk fortapt, unntatt fortapelsens sønn, for at Skriften skulle oppfylles.

Jesus ber. Det er natten før han dør, og han løfter blikket mot himmelen og taler til sin Far i den lengste bønningen som er nedtegnet i evangeliene — det som ofte kalles den yppersteprestelige bønningen i Johannes 17. I denne bønningen gjør Jesus rede for dem som er gitt ham. De greske verbene tegner hans omsorg: *etēroun* G5083 — «jeg bevarte dem», imperfektum, en vedvarende, uavbrutt vokting gjennom alle tjenestens år. Deretter *ephy-laxa* G5442 — «jeg vokter dem», aorist, en fullført handling: oppdraget utført, oppgaven fullbyrdet. Ingen av dem gikk fortapt — «*unntatt fortapelsens sønn.*»

Tittelen er usedvanlig. I hele Bibelen er det bare to enkeltpersoner som kalles «*fortapelsens sønn.*» Den første er Judas Iskariot, her i Johannes 17:12. Den andre er syndens menneske som beskrives i 2 Tessaloniker 2:3: «*La ingen bedra dere på noen måte! For først må frafallet komme, og syndens menneske åpenbares, fortapelsens sønn.*»

Det greske ordet som oversettes «fortapelse», er *apōleia* ἀπώλεια^{G684}. Det betyr ødeleggelse, ruin, sløsing, fullstendig tap. Og her vender ordet tilbake mot Judas med en presisjon som grenser til det uutholdelige. I Matteus 26:8, da Maria salvet Jesus med kostbar salve, innvendte disiplene — anført av Judas: Hva skal dette **sløseriet** være til? Det greske ordet Matteus bruker for «sløseri», er det samme ordet: *apōleia* ἀπώλεια^{G684}. Judas kalte kvinnens tilbedelse *apōleia* ἀπώλεια^{G684} — ødeleggelse, ruin. Og så kalte Jesus Judas *apōleias sønn*. Ordet han brukte for å fordømme hennes hengivenhet, ble tittelen som fordømte ham. Han kalte tilbedelsen «sløseri», og sløseriet ga ham navn. Det er det samme ordet som brukes i Matteus 7:13 om den brede veien som fører til fortapelse, og i Åpenbaringen 17:8 om dyret som går til fortapelse. Å bli kalt «*fortapelsens sønn*» er å bli definert av ødeleggelsen — ikke bare som en som blir ødelagt, men som en som tilhører ødeleggelsen, som er avkommet av selve den ruin han selv erklærte over en annens kjærlighetshandling.

Jesus sier at Judas gikk fortapt «*for at Skriften skulle oppfylles.*» Kryssreferansene til Johannes 17:12 peker mot Salmene 109:6–19, der David ber mot sin forræder: «*Sett en ugudelig over ham, og la en anklager stå ved hans høyre hånd! Når han dømmes, la ham gå ut som skyldig, og la hans bønn bli til synd. La hans dager bli få, la en annen ta hans embete!*» (Sal

109:6–8). Peter siterte denne salmen i Apostlenes gjerninger 1:20 da han talte om Judas' fratrådte aposteltjeneste: «*La en annen få hans embete.*»

Kryssreferansene peker også mot Apostlenes gjerninger 1:25, der Peter sier at Judas falt fra sin tjeneste og aposteltjeneste «*for å gå til sitt eget sted.*» Det uttrykket — «*sitt eget sted*» — er et av de mest isnende i hele Skriften. Judas snublet ikke tilfeldig inn i fortapelsen. Han gikk til det stedet som var hans. Fortapelsen som grep ham, var det stedet han i en eller annen forferdelig forstand hørte hjemme. Han var fortapelsens sønn, og han gikk hjem til fortapelsen.

Salme 109:6-8, NB2026 · Sett en ugudelig over ham, og la en anklager stå ved hans høyre hånd! Når han dømmes, la ham gå ut som skyldig, og la hans bønn bli til synd. La hans dager bli få, la en annen ta hans embete!

Forbindelsen mellom Salme 109 og Judas gjøres uttrykkelig av Peter i Apostlenes gjerninger 1. Men salmens enkeltheter er verdt å granske for seg. David ber: «*La en anklager stå ved hans høyre hånd!*» Det hebraiske ordet for anklageren er her satan שָׂטָן^{H7854} — anklageren, motstanderen. Det er det samme ordet som brukes i Sakarja 3:1, der Satan står ved ypperstepresten Josvas høyre hånd for å anklage ham. I Judas' tilfelle sto Satan ikke bare ved hans høyre hånd — Satan fór inn i ham (Luk 22:3, Joh 13:27). Salmens bønn ble oppfylt langt utover sine bokstavelige ord.

«*La hans dager bli få*» — Judas' dager etter forræderiet kunne telles i timer, ikke i år. Han gikk ut, han forrådte Jesus, han så fordømmelsen, han leverte tilbake sølvpengene, og han døde. Fra det øyeblikket han forlot salen ovenpå til det øyeblikket han hengte seg, utfolder hele forløpet seg med forferdelig hastighet.

«*La en annen ta hans embete*» — det greske ordet i Apostlenes gjerninger 1:20 er *episkopēn* G1984, som vi får «biskop» eller «tilsynsmann» av. Judas hadde et embete. Han var ikke bare en etterfølger — han var en apostel, en av de tolv, betrodd en bestemt rolle i kirkens grunnleggende tjeneste. Det embetet døde ikke med ham. Det ble fylt av Matias (Apg 1:26). Guds verk fortsatte. Forræderen ble erstattet. Hensikten han var ment å tjene, gikk over til en annen.

Fortapelsens sønn. Det er en tittel som knytter Judas til Guds ytterste fiende, beskrevet i 2 Tessaloniker 2. Om Paulus siktet til en direkte forbindelse mellom Judas og det eskatologiske «syndens menneske», er omstridt blant utleggere. Men tittelen i seg selv sier alt. Judas var ikke bare en mann som tok en forferdelig beslutning. Han var en mann definert av sin ødeleggelse — den levende oppfyllelsen av alt Skriftene hadde advart om når det gjaldt den som skulle forråde Kristus.

Kapittel 10

Satan fór inn i ham

Lukas 22:3-4, NB2026 · Men Satan fór inn i Judas, han som ble kalt Iskariot og var en av de tolv. Og han gikk bort og samtalte med overprestene og høvedsmennene for tempelvakten om hvordan han kunne overgi ham til dem.

Lukas gjengir øyeblikket med klinisk presisjon. Det er ingen opptakt, intet psykologisk portrett, ingen skildring av indre kamp. «*Satan fór inn i Judas*» (Luk 22:3). Det står som en konstatering, slik en kunne konstatere at en mann gikk gjennom en dør. Motstanderen fór inn i disippelen, og disippelen gikk til overprestene.

Dette er en av bare to anledninger i evangeliene der det sies at Satan fór inn i et menneske. Den andre er ved det siste måltidet, gjengitt av Johannes: «*Og etter biten, da fór Satan inn i ham. Da sier Jesus til ham: Det du gjør, gjør det raskt!*» (Joh 13:27). Spørsmålet melder seg: fór Satan inn i Judas én gang eller to? Kronologien peker mot to atskilte øyeblikk. Det første, gjengitt i Lukas 22:3, skjer før Judas går til overprestene for å inngå avtalen. Det andre, gjengitt i Johannes 13:27, skjer ved bordet, etter at Jesus har gitt Judas biten. Mellom disse to øyeblikkene ligger avtalen med prestene, enigheten om prisen, og letingen etter en anledning.

Johannes gir også et mellomstadium: «*Og mens de holdt måltid, hadde djevelen allerede lagt det i hjertet på Judas Iskariot, Simons sønn, at han skulle forråde ham*» (Joh 13:2). Her er språket et annet. Djevelen har «*lagt det i hjertet*» — gresk *beblēkotos eis tēn kardian*, som betyr «å ha kastet inn i hjertet.» Det er språket om å plante et frø, om å innføre en tanke. Før Satan tok Judas fullt i besittelse, sådde han først tanken. Ideen spirte i et hjerte som allerede var beredt gjennom år med tyveri, bedrag og vantro. Og det hebraiske ordet for Satan — satan שָׂטָן^{H7854} — bærer bildet av hva han gjør. I den proto-sinaitiske skriften leses de tre konsonantene slik: **Shin** (tenner, fortærende ild), **Tet** (en slange kveilet i en kurv), **Nun** (et spirende frø). Fortærerer som kveiler seg om frøet. Slangen fra Første Mosebok 3 ligger i bokstavene: han som fortærer, som omslutter som en slange, som slår mot avkommet. Og legg merke til hva teksten sier han gjorde: han *kastet et frø inn i hjertet*. Motstanderen hvis bokstaver avbilder fortæringen av frøet, plantet et frø i Judas' hjerte — og det frøet spirte til forræderi. Så, i det avgjørende øyeblikket, fór Satan fullt inn.

Krysshenvisningene fra Johannes 13:27 er lærerike. De leder til Lukas 22:3–4 (parallellberetningen), men også til Salmene 109:6 («*la en anklager stå ved hans høyre hånd*»), til Apostlenes gjerninger 5:3 (der Satan fyller Ananias' hjerte til å lyve for Den hellige ånd),

og til Jakobs brev 1:13–15 («*enhver fristes av sitt eget begjær, idet han dras og lokkes. Deretter, når lysten har unnfanget, føder den synd; men når synden er fullbyrdet, føder den død*»). Mønsteret er konsekvent: Satan utnytter det som allerede er der. Han skapte ikke Judas' grådighet; han brukte den. Han fabrikerte ikke Judas' vantro; han forsterket den.

Johannes 13:27, NB2026 · Og etter biten, da fór Satan inn i ham. Da sier Jesus til ham: «Det du gjør, gjør det raskt!»

Det er noe dypt betydningsfullt ved tidspunktet for Satans andre inntreden. Jesus har nettopp utført ydmykhetens ytterste handling — vasket disiplenes føtter, også Judas' føtter (Joh 13:5). Han har utpekt sin forræder ved å gi ham biten, brødstykket dyppet i fatet — en gest som i datidens kultur var et tegn på ære, gitt av verten til en æret gjest. Jesus rekker Judas nåde en aller siste gang. Og det er nettopp i dette øyeblikket, etter biten, at Satan fór inn i ham.

Lyset ble tilbudt, og mørket valgte mørket. Nåden ble rakt fram, og den ble avvist. Fellesskapets brød ble gitt, og hånden som tok imot det, løftet sin hæl mot ham som ga det.

Gresken i dette verset er presis. «*Satan fór inn i ham*» — verbet *eisēlthen* G1525 står i aorist indikativ: en fullbyrdet, avgjørende handling, gjort én gang for alle. Dette var ingen gradvis utglidning. Det var en dør som smalt igjen. Og så taler Jesus, og grammatikken i Hans befaling avdekker noe den norske oversettelsen skjuler. «*Det du gjør, gjør det raskt*» bruker to former av samme verb, *poieō ποιέω*^{G4160}. Det første — *poieis* — står i presens: «det du holder på med,» det som allerede er i bevegelse, det som allerede er begynt. Det andre — *poiēson* — er aorist imperativ: «fullfør det. Gjør det nå.» Jesus erkjenner at forræderiet allerede er i gang. Han argumenterer ikke. Han bønnfaller ikke. Han forsøker ikke å stanse det som skjer. Han befaler at det skal fullbyrdes. Han slipper Judas ut i natten.

«*Da han nå hadde tatt stykket, gikk han straks ut. Og det var natt*» (Joh 13:30).

Wilsons *Bible Types* leser tre typer inn i denne scenen med sin karakteristiske direktet. Under «Slange» skriver Wilson om Første Mosebok 3:1: «Dette er en type på Satan, for han beskrives slik i Åpenbaringen 12:9.» Og om Fjerde Mosebok 21:8: «Det er en type på Herren JESUS da Han ble gjort til synd for oss (Andre Korinterbrev 5:21) mens Han hang på Golgata.» Slangen som fór inn i Judas er den samme slangen som kom inn i Eden. Og han som slangen slo gjennom Judas, er den samme som ble løftet opp som kobberslangen i ørkenen — han som ble synd for at de som var bitt, skulle leve. Under «Dør» skriver Wilson om Åpenbaringen 3:20: «Ordet beskriver her inngangen til hjertet som om hjertet var et hus, og eieren må gjøre det mulig for Herren å tre inn og bli der.» Judas' hjerte hadde en dør. Kristus banket. Satan fór inn. Døren som skulle ha åpnet seg for Frelseren, åpnet seg i stedet for motstanderen.

Johannes' siste setning i dette avsnittet er blitt kalt en av de mektigste i all litteratur. «Og *det var natt*.» Gresken er tre ord: *ēn de nux*. Verbet *ēn* står i imperfektum — ikke «det ble natt», men «det var natt». Mørket var ikke et sceneskifte. Det var en vedvarende tilstand, allerede til stede, som ventet på ham. Og Johannes bruker det demonstrative pronomenet *ekeinos ἐκεῖνος*^{G1565} — «den ene» — om Judas som går ut: ikke «han gikk ut», men «den ene gikk ut». Grammatikken selv fjerner Judas fra kretsen. Han er ikke lenger en av dem. Han er *den ene*. Og *den ene* gikk ut i natten som allerede var der.

Wilson bekrefter den typologiske tyngden i dette mørket. Under «Natt» skriver Wilson om Johannes 13:30: «Det er alltid natt for dem som vender ryggen til KRISTUS, går ut fra Hans nærvær for å fornekte Ham, og tar plass blant GUDS fiender, og blant dem som i ondskap står KRISTUS JESUS imot.» Og om Første Tessalonikerbrev 5:5: «Dette er en av de mange måtene Herren forsikrer oss om at de som er Hans barn, frelst av nåde og ført inn i Hans underfulle lys, ikke hører mørkets rike til.» Judas gikk ut av lyset og inn i natten. De elleve ble værende i lyset. Natten overvældet dem ikke — men den slukte Judas hel.

Kontrasten til de andre disiplene er absolutt. Peter, Jakob, Johannes og de øvrige ble værende ved bordet. De ville svikte på hver sin måte — Peter skulle fornekte Jesus tre ganger før hanen gol. Men de ble værende. De ble i lyset. Judas gikk bort. Og mellom hans avgang og soldatenes ankomst i Getsemane talte Guds Sønn de ordene som er gjengitt i Johannes 14–17 — avskjedstalen, løftet om Den hellige ånd, bønnen for Hans disipler. Judas hørte ikke noe av det. Han var i natten.

Kapittel 11

Nattverden

Johannes 13:21-22, NB2026 · Da Jesus hadde sagt dette, ble han rystet i ånden, og vitnet og sa: «Sannelig, sannelig sier jeg dere: En av dere skal forråde meg.» Da så disiplene på hverandre, usikre på hvem han talte om.

Kunngjøringen ved bordet kom fra et sted av sorg. Jesus ble «*rystet i ånden*» — det greske ordet er *etarachthē*, som betyr dypt opprørt, forpint, rystet til det innerste. Det er det samme ordet som brukes om Jesus ved Lasarus' grav (Joh 11:33) og i Getsemane når han sier: «*Nå er min sjel rystet*» (Joh 12:27). Forræderiet var ingen kald beregning fra Jesu side. Det gjorde ham vondt. Han som visste alt, var ikke uberørt av smerten i alt det dette innebar.

Hvert evangelium nedtegner kunngjøringen på sin egen måte, og til sammen danner de et fullstendig bilde av scenen ved bordet.

Matteus forteller oss at Jesus sa: «*Sannelig sier jeg dere: En av dere skal forråde meg*» — og at de ble dypt bedrøvet, og hver av dem begynte å si til ham: «*Det er vel ikke meg, Herre?*» (Matt 26:21–22). Hver disippel stilte spørsmålet — også Judas: «*Da svarte Judas, han som forrødte ham, og sa: Det er vel ikke meg, rabbi? Han sa til ham: Du har sagt det.*» (Matt 26:25). Legg merke til to forskjeller i den greske teksten. For det første tiltaler de andre disiplene Jesus som *Kyrie* — Herre. Judas tiltaler ham som *Rabbi* — Mester. De andre anerkjente hans herredømme. Judas anerkjente bare hans læreembete. For det andre, og enda mer talende: hver eneste av dem — Judas inkludert — spurte med nøyaktig de samme ordene, *mēti egō eimi*. Den greske partikkelen *mēti μήτι*^{G3385} venter svaret «Nei», og derfor er spørsmålet i hver munn ved det bordet bedre gjengitt slik: «Det er vel ikke meg?» Judas trengte ikke å dikte opp noen benektelse. Han gjemte seg i den samme ordlyden som de uskyldige brukte, og setningen røper ingenting. Bare navnet han brukte, avslørte ham. Og morfologien i Matteus' innledning bekrefter grusomheten: Judas identifiseres som *ho paradidous auton* — han som **nå forråder** ham — et presens aktivt partisipp. Forræderiet var allerede i gang mens han satt ved bordet og stilte sitt spørsmål.

Markus tilføyer: «*En av dere skal forråde meg, den som spiser med meg*» (Mark 14:18) — et ekko av Salme 41:10, den fortrolige vennen som spiste brød med salmisten. Og Jesus sier: «*Menneskesønnen går bort, som det er skrevet om ham, men ve det mennesket ved hvem Menneskesønnen blir forrådt! Det hadde vært godt for det mennesket om han ikke var født*»

(Mark 14:21). Dette er den forferdeligste setningen Jesus noen gang uttalte om et levende menneske. Det ville ha vært bedre for Judas om han aldri hadde eksistert.

Lukas bidrar: «*Men se, hånden til ham som forråder meg, er på bordet sammen med meg*» (Luk 22:21). Bildet er nært og kroppslig. I selve fellesskapets øyeblikk ligger forræderens hånd på det samme bordet som Herrens legeme og blod. Forræderiet begås ikke på avstand. Det skjer ved fellesskapets bord.

Johannes gir oss den mest detaljerte beretningen. Peter, som ligger til bords, gjør tegn til den disippelen Jesus elsket — han som lente seg mot Jesu bryst — og ber ham finne ut hvem det er. Jesus svarer: «*Det er han som jeg skal gi stykket til, etter at jeg har dypet det*» (Joh 13:26). Han dypper brødet og gir det til Judas. Å rekke noen dette brødstykket var etter datidens skikk et tegn på særlig velvilje fra vertens side. Selv i dette siste øyeblikket viser Jesus godhet mot mannen som er i ferd med å overgi ham til døden.

Johannes 13:26-30, NB2026 · Jesus svarer: «Det er han som jeg skal gi stykket til, etter at jeg har dypet det.» Så dypper han stykket og gir det til Judas Iskariot, Simons sønn. Og etter biten, da fór Satan inn i ham. Da sier Jesus til ham: «Det du gjør, gjør det raskt!» Men ingen av dem som satt til bords, forsto hvorfor han sa dette til ham. For noen tenkte, siden Judas hadde pengekassen, at Jesus sa til ham: «Kjøp det vi trenger til høytiden», eller at han skulle gi noe til de fattige. Da han nå hadde tatt stykket, gikk han straks ut. Og det var natt.

Hemmeligholdelsen av denne utvekslingen er bemerkelsesverdig. Jesus identifiserte Judas for den disippelen han elsket (og antagelig for Peter). Men resten av bordet forsto ikke. De trodde Judas ble sendt i et ærend. Forræderen forlot bordet, og de andre antok at det gjaldt vanlige gjøremål. Dette forteller oss hvor fullkomment Judas hadde opprettholdt sin forkledning. Tre år med bedrag, og ikke én av de andre elleve hadde gjennomskuet ham.

Wilsons *Bible Types* utdyper betydningen av brødet ved dette bordet. Under oppslagsordet «Brød» skriver Wilson om 1 Korinter 10:17: «Dette brødet, som ett helt brød, representerer GUDs sanne menighet på jorden. Slik brødet inneholder mange korn (ingen vet hvor mange), slik inneholder menigheten mange lemmer, og ingen vet hvor mange. Det er likevel sant at brødene ikke inneholder annet enn hvete. Der finnes ingen sand eller aske, der vil ingen kvister eller steiner bli funnet. GUDs sanne menighet inneholder bare sanne troende, GUDs hellige.» Brødet ved nattverden representerte Kristi legeme — og Kristi legeme inneholder bare hvete. Judas var ved bordet da brødet ble brutt, men han var ikke hvete. Han var agnen som lå blant kornet, ikke til å skjelve for de andre elleve, men kjent av ham som bryter brødet. Da Jesus brøt brødet og sa «*Dette er mitt legeme*», satt den som skulle bryte legemet, ved bordet sammen med det legemet han skulle bryte.

Nattverden var øyeblikket da den gamle pakt vek plassen for den nye. Jesus tok brødet og begeret og innstiftet den ordningen som skulle prege kristen gudstjeneste i to årtusener. Og mannen som skulle ødelegge ham, satt ved bordet da det skjedde. Paulus, som skriver til korinterne om Herrens måltid, gjør forbindelsen tydelig: *«For jeg har mottatt fra Herren det som jeg også har overlevert til dere, at Herren Jesus i den natt da han ble forrådt, tok et brød»* (1 Kor 11:23). Den nye pakts brød og forræderiets brød ble brutt samme natt.

Kapittel 12

Kysset

Lukas 22:47-48, NB2026 · Mens han ennå talte, se, da kom det en flokk, og han som het Judas, en av de tolv, gikk foran dem og nærmet seg Jesus for å kysse ham. Men Jesus sa til ham: «Judas, forråder du Menneskesønnen med et kyss?»

Pågripelsen i Getsemane er gjengitt i alle fire evangelier, og hvert av dem bidrar med detaljer som til sammen danner en av de mest levende scenene i Skriften. Jesus har fullført sin bønn. Disiplene har sovnet. Og ut av mørket kommer en flokk med fakler og våpen, ledet av et kjent ansikt.

Matteus skildrer scenen: «*Og mens han ennå talte, se, da kom Judas, en av de tolv, og med ham en stor skare med sverd og stokker, fra overprestene og folkets eldste. Men han som forrødte ham, ga dem et tegn og sa: Den jeg kysser, han er det; grip ham! Og straks gikk han fram til Jesus og sa: Vær hilset, rabbi! og kysset ham*» (Matt 26:47–49).

Tegnet var et kyss. I kulturen i Palestina på det første århundret var et kyss på kinnet en vanlig hilsen mellom en rabbi og hans disippel — et tegn på respekt, på nærhet, på hengivenhet. Judas valgte den mest intime gesten han hadde tilgjengelig som redskap for forræderiet. Han pekte ikke på avstand. Han sa ikke et ord til identifikasjon. Han gikk bort til Jesus, tiltalte Ham som *rabbi*, og kysset Ham.

Det greske ordet Matteus bruker om kysset, er betydningsfullt. I vers 48 er ordet *philēsō* — det alminnelige ordet for et kyss. Men i vers 49, når Judas faktisk utfører handlingen, bruker Matteus *kataphilēsen* G2705 — en forsterket form, av kata *κατά*^{G2596} (ned over) og *phileō* *φιλέω*^{G5368} (å elske), som betyr at han kysset Ham inderlig, varmt, overstrømmende. Det var ikke et raskt kyss. Det var en langvarig, demonstrativ omfavnelse, utført for å gjøre det helt sikkert at soldatene ville kjenne igjen den rette mannen i fakkelskinnet. Ordet *kataphileō* forekommer bare seks ganger i hele Det nye testamente, og to av dem er Judas (Matt 26:49; Mark 14:45). De fire andre er kjærlighet: synderinnen brukte det da hun kysset Jesu føtter i kjærlighet og anger (Luk 7:38). Jesus brukte det da han stilte hennes uopphørlige kyss opp mot verten som ikke ga ham noe (Luk 7:45). Faren brukte det da han løp og falt den hjemvendte sønnen om halsen (Luk 15:20). De eldste i Efesos brukte det da de gråt og kysset Paulus til avskjed (Apg 20:37). Fire handlinger av hengiven kjærlighet. Og, nedtegnet to ganger som om evangeliene ikke kunne la det passere, én handling av forræderi. Judas forfalsket det sterkeste uttrykket for kjærlighet

det greske språket har. Og hebraisk føyer til et lag som gresken ikke har: Septuaginta bruker *kataphileō* for å oversette det hebraiske *nashaq* — som betyr både *å kysse* og *å væpne seg*. Kyssordet på hebraisk er også et våpenord. Forræderens kyss var, på Det gamle testaments språk, en krigshandling.

Wilsons *Bible Types* katalogiserer kysset som en type gjennom hele Skriften, og resultatet er knusende. Under «Kyss» lister Wilson opp hele det typologiske spekteret: 'Første Mosebok 27:26: Hengivenhetens kyss. Første Mosebok 45:15: Forsoningens kyss. Første Mosebok 50:1: Avskjedskysset. Rut 1:14: Sviktens kyss. Første Samuelsbok 10:1: Ærens kyss. Første Samuelsbok 20:41: Fortrolighetens kyss. Andre Samuelsbok 15:5: Landsforræderiets kyss. Andre Samuelsbok 20:9: Hykleriets kyss. Job 31:27: Delaktighetens kyss. Salmene 2:12: Tillitens kyss. Salmene 85:10: Rettferdighetens kyss. Ordspråkene 7:13: Frekkhetens kyss. Ordspråkene 27:6: Fiendens kyss. Høysangen 1:2: Ømhetens kyss. Lukas 7:45: Takknemlighetens kyss. Lukas 22:48: Forræderiets kyss. Apostlenes gjerninger 20:37: Sorgens kyss. Romerne 16:16: De helliges hellige kyss.' Atten kyss i Skriften. Hengivenhet, forsoning, avskjed, ære, fortrolighet, ømhet, takknemlighet, sorg, hellighet — kysset spenner over hele registeret av menneskelig ømhet. Og der, innfelt i katalogen som en svart stein blant hvite: *Lukas 22:48: Forræderiets kyss*. Wilson nevner det uten kommentar. Han trenger ikke. Judas valgte den gesten som bærer vekten av hver kjærlighetshandling i Bibelen, og gjorde den til et våpen. Forræderiets kyss er ikke bare et falskt kyss; det er en forfalskning av hvert sant kyss i forløsningens historie.

Og Wilson tar med to skygger fra Det gamle testamente som peker rett mot Getsemane. *Andre Samuelsbok 15:5: Landsforræderiets kyss* — Absalom kysset Israels menn for å stjele deres hjerter fra David, Herrens salvede. *Andre Samuelsbok 20:9: Hykleriets kyss* — Joab tok Amasa i skjegget for å kysse ham, og støtte sverdet i magen hans. I begge tilfeller var kysset redskapet i et statskupp mot kongen. Judas' kyss hører til samme rekke: kysset som rammer Kongen.

Jesu svar, slik hvert evangelium gjengir det, avdekker ulike sider ved Hans karakter i dette øyeblikket.

Matteus: «*Venn, hvorfor er du her?*» (Matt 26:50). Ordet «venn» er *hetaire* — det er ikke det varme *philos* (elsket venn), men et formelt, litt distansert ord, omtrent som «følgesvenn» eller «kamerat». Det er det samme ordet Jesus bruker i lignelsen om bryllupsfesten (Matt 22:12) og i lignelsen om arbeiderne (Matt 20:13). Det er verdighet i det, og avstand, og kanskje et siste tilbud om erkjennelse: *Vet du hva du gjør?*

Lukas: «*Judas, forråder du Menneskesønnen med et kyss?*» (Luk 22:48). Dette er det mest gjennomtrengende av alle svarene. Jesus kaller ham ved navn — *Judas*. Han navngir handlingen — *forråder*. Han navngir offeret — *Menneskesønnen*. Og Han navngir redskapet — *et kyss*. Hvert element i forræderiet blir blottlagt i én eneste setning. Han som ble kalt

«venn», er blitt en forræder. Fredshilsenen er blitt pågripelsens signal. Kjærlighetstegnet er blitt dødens merke.

Johannes tilføyer en detalj de andre evangeliene utelater. Da soldatene kommer, trer Jesus fram og spør: «*Hvem leter dere etter?*» (Joh 18:4). De svarer: «*Jesus fra Nasaret.*» Jesus sier: «*Det er jeg.*» Og Johannes gjengir: «*Men også Judas, som forrådte ham, stod der sammen med dem*» (Joh 18:5). Judas har krysset fra den ene siden til den andre. Han står ikke lenger sammen med disiplene. Han står sammen med pågripelsesflokkene. Bruddet er fullstendig.

Og når Jesus taler ordene «*Det er jeg*», faller hele flokken av soldater og tjenere til jorden (Joh 18:6). Selv i pågripelsens øyeblikk er Guds Sønns guddommelige makt åpenbar. De kommer for å ta Ham, og ved to ord fra Hans munn segner de om. Han lar seg ta — «*Skal jeg ikke drikke det begeret som min Far har gitt meg?*» (Joh 18:11) — men Han gjør det klart at ingen tar Hans liv fra Ham. Han gir det av egen vilje (Joh 10:18). Judas ledet kanskje soldatene til hagen, men Jesus gikk villig inn i deres hender.

Kapittel 13

Ve det mennesket

Matteus 26:24, NB2026 · Menneskesønnen går bort, slik det er skrevet om ham; men ve det mennesket ved hvem Menneskesønnen blir forrådt! Det hadde vært godt for det mennesket om det ikke var født.

Jesus talte disse ordene ved det siste måltidet, før brødet ble brutt og før Judas forlot rommet. De er den strengeste dommen Han noen gang uttalte over et levende menneske. Ikke over fariseerne, ikke over saddukeerne, ikke over Roma — men over en av Hans egne tolv.

Markus gjengir det samme ordet: *«Menneskesønnen går bort, som det er skrevet om ham, men ve det mennesket ved hvem Menneskesønnen blir forrådt! Det hadde vært godt for det mennesket om han ikke var født»* (Mark 14:21). Lukas bekrefter: *«Og Menneskesønnen går bort, slik det er fastsatt; men ve det mennesket som han blir forrådt av!»* (Luk 22:22).

Tre ting trer fram i denne erklæringen. For det første: Menneskesønnen *«går bort, slik det er skrevet om ham.»* Det greske verbet *gegraptai* står i perfektum passiv: «det er skrevet og det står skrevet» — en fullbyrdet handling hvis resultat er varig og uforanderlig. Og *«Menneskesønnen blir forrådt»* gjengir *paradidotai*, presens passiv: Han blir overgitt, akkurat nå, i denne selvsamme timen, mens Jesus taler ordene. Den varige rådslutningen og den nåværende handlingen møtes ved bordet. Korset kommer ikke overraskende på Gud. Forræderiet, pågripelsen, rettssaken, korsfestelsen — alt sammen var skrevet på forhånd. Krysshenvisningene fra Matteus 26:24 knytter an til Første Mosebok 3:15 (det første løftet om ætten som skulle knuse slangens hode), til Salme 22 (korsfestelsessalmen), til Jesaja 53 (den lidende tjener), til Daniel 9:26 (Messias som blir utryddet), og til Sakarja 13:7 (*«Slå gjeteren, og sauene skal spres»*). Hele Det gamle testamente hadde bygget opp mot dette øyeblikket. Jesus gikk bevisst til korset, i oppfyllelse av det som var skrevet.

For det andre: *«ve det mennesket ved hvem Menneskesønnen blir forrådt.»* At forræderiet var forutsagt, unnskylder ikke forræderen. Guds plan brukte Judas' frie valg, men Judas' valg var likevel hans eget, og skylden var likevel hans egen. Dette er Skriftens konsekvente vitnesbyrd: Guds suverenitet og menneskets ansvar består side om side uten motsigelse. Apostlenes gjerninger 2:23 fanger begge dimensjonene i ett eneste vers: *«Ham som ble utlevert etter Guds bestemte råd og forutviten, tok dere og naglet til korset ved lovløses hender og*

drepte ham.» Bestemt råd — Gud planla det. Lovløses hender — mennesker gjorde det. Begge deler er sant. Det ene opphever ikke det andre.

For det tredje: *«Det hadde vært godt for det mennesket om det ikke var født.»* La vekten av den setningen synke inn. Jesus, som gråt ved Lasarus' grav, som fikk inderlig medynk med folkemengdene, som ba for dem som korsfestet Ham — den samme Jesus så på mannen som satt tvers over bordet, og sa at det ville ha vært bedre for ham om han aldri hadde eksistert. Ikke bedre om han hadde omvendt seg. Ikke bedre om han hadde valgt annerledes. Bedre om han aldri hadde vært til. Dette er ikke vrede. Det er allvitenhetens sorg — smerten hos den som ser enden fra begynnelsen og vet at veien Judas har valgt, fører til et bestemmelsessted som er verre enn ikke-eksistens. Dette er en uttalelse om evig skjebne. Om Judas' historie hadde hatt en lykkelig slutt — om han hadde omvendt seg og blitt gjenopprettet — da ville det ikke ha vært bedre for ham aldri å ha blitt født. At Jesus sier det ville ha vært bedre for ham aldri å eksistere, innebærer en skjebne verre enn ikke-eksistens. Judas gikk, som Peter senere skulle si, *«til sitt eget sted»* (Apg 1:25). Og det er et sted som det ville ha vært bedre aldri å ha dratt til.

Apostelgjerningene 2:23, NB2026 · Ham som ble utlevert etter Guds bestemte råd og forutviten, tok dere og naglet til korset ved lovløses hender og drepte ham.

Krysshenvisningene fra Matteus 26:24 strekker seg gjennom hele Det nye testamente. De omfatter Apostlenes gjerninger 4:28, der den første menigheten ber: *«for å gjøre alt det som din hånd og ditt råd på forhånd hadde bestemt skulle skje.»* De omfatter Apostlenes gjerninger 13:27–29, der Paulus sier at Jerusalems ledere *«oppfylte»* profetenes ord ved å dømme Jesus. De omfatter Peters 1. brev 1:11, der vi lærer at Kristi Ånd i profetene på forhånd vitnet om *«Kristi lidelser og herlighetene som skulle følge etter.»*

På hvert punkt fastholder Skriften begge sider av ligningen. Korset var planlagt. Forræderiet var forutvisst. Guds Sønns død var forløsningens sentrale handling, bestemt før verdens grunnvoll ble lagt (Åp 13:8). Og likevel — og likevel — *«ve det mennesket.»* Judas handlet fritt. Han valgte sølvet. Han valgte kysset. Han valgte natten. Og Jesus, som elsket ham og vasket hans føtter og rakte ham brød, sa at det ville ha vært bedre for ham om han aldri var født.

Kapittel 14

Blodpengene levert tilbake

Matteus 27:3-5, NB2026 · Da Judas, som forrådte ham, så at han var blitt domfelt, angret han og ga de tretti sølvpengene tilbake til overprestene og de eldste, og sa: «Jeg har syndet ved å forråde uskyldig blod.» Men de sa: «Hva angår det oss? Det må du selv se til.» Da kastet han sølvpengene inn i tempelet, dro derfra, og gikk bort og hengte seg.

Morgenen etter forræderiet innså Judas hva han hadde gjort. Jesus var blitt bundet, stilt for Sanhedrinet og domfelt. Matteus forteller oss at Judas «angret». Det greske ordet er *metamelomai* μεταμέλομαι^{G3338} — og det er av avgjørende betydning å skille det fra det andre greske ordet for omvendelse, *metanoeō* μετανοέω^{G3340}. *Metanoeō* er ordet Jesus bruker når han forkynner: «Omvend dere, for himlenes rike er kommet nær!» (Matt 4:17). Det betyr å skifte sinn, å snu om, å rette hele sitt liv mot Gud. *Metamelomai*, ordet som brukes om Judas, betyr å føle anger, å erfare samvittighetsnag, å fylles med sorg over det man har gjort — men uten den vendingen mot Gud som utgjør sann omvendelse.

Judas angret. Han vendte ikke om. Dette skillet utgjør forskjellen mellom Peter og Judas. Peter sviktet også katastrofalt den samme natten — han fornektet Jesus tre ganger med eder og forbannelser. Men Peter gråt (Matt 26:75), og Peter vendte tilbake, og Peter ble gjenreist (Joh 21:15–17). Peters sorg førte til *metanoia* — et forandret sinn, et forandret liv, en vending tilbake til Herren. Judas' sorg førte til selvutslettelse. Paulus beskriver nøyaktig dette skillet i 2 Kor 7:10: «For sorgen etter Guds vilje virker omvendelse til frelse som ingen angret, men verdens sorg virker død.» Judas erfarte verdens sorg. Den virket død.

Judas gikk tilbake til overprestene. Han brakte de tretti sølvpengene tilbake. Han bekjente: «Jeg har syndet ved å forråde uskyldig blod» (Matt 27:4). Det er en bemerkelsesverdig uttalelse. Selv Judas — tyven, forræderen, djevelens redskap — vitnet om at Jesus var uskyldig. Ordet er *athōon* — skyldfri, uten feil. Judas visste at han hadde overgitt en rettferdig mann til døden.

Prestenes svar er så kaldt som noe som er nedtegnet i Skriften: «Hva angår det oss? Det må du selv se til» (Matt 27:4). De hadde brukt Judas. De hadde ikke lenger bruk for ham. Transaksjonen var fullført, og redskapet for deres sammensvergelse ble nå kastet til side. Det er et bilde på hvordan synden og djevelen arbeider: de lover, de bruker, og de forlater.

Judas kastet sølvpengene inn i tempelet. Det greske ordet er *rhipsas* G4496 — han slynget dem, han kastet dem fra seg med vold. Og ordet Matteus bruker for «tempel» her er ikke hieron ἱερόν^{G2411}, det generelle ordet for tempelkomplekset med dets forgårder og søylehaller, men naos ναός^{G3485} — selve den indre helligdommen, den hellige bygningen som rommet Det hellige og Det aller helligste. Bare prester kunne gå inn i *naos*. Judas slynget blodpengene ikke inn i de ytre forgårdene, men inn i det helligste rommet i Israel — som om han kastet dem tilbake i ansiktet på Gud. Og så gikk han bort og hengte seg.

Femte Mosebok 21:22-23, NB2026 · Når en mann har en synd som fortjener døden, og han blir henrettet og du henger ham på et tre, liket hans skal ikke bli natten over på treet, men du skal sannelig begrave ham samme dag, for den som er hengt, er forbannet av Gud. Du skal ikke gjøre ditt land urent, det landet som Herren din Gud gir deg til arv.

Han hengte seg. Uttrykket i Matt 27:5 er *apēnxato* — han kvalte seg selv, han hengte seg opp. Kryssreferansene for dette verset peker til 2 Sam 17:23, hvor en annen forræder hengte seg på samme måte. Den mannen var **Ahitofel** — Davids mest betrodde rådgiver, «*min likemann, min venn og min fortrolige*» (Sal 55:14), som ble forræder under Absaloms opprør. Navnet i seg selv er en dom: det hebraiske *’āhîṭōpēl* betyr «dårskapens bror» — den viseste rådgiveren i Israel bar et navn som forutsa dårskapen i hans endelikt. Da Ahitofel så at hans råd ikke ble fulgt, innså han med fullkommen klarhet at Absalom hadde forspilt sin ene mulighet, og at et skammelig nederlag ikke kunne avverges. Derfor «*salte han eselet sitt, brøt opp og dro hjem til sin by. Han ordnet sitt hus, hengte seg og døde*» (2 Sam 17:23). Parallellene er nøyaktige. En betrodd mann på innsiden. Et forræderi mot Herrens salvede. En henging. Og en detalj som utdyper forbildet: Ahitofel var far til Eliam (2 Sam 23:34), og Eliam var far til Batseba (2 Sam 11:3). Rådgiverens forræderi mot David var personlig — bestefaren som hevnet det David hadde gjort mot hans barnebarn. Ahitofels svik var ikke kald ærgjerrighet; det var bitterhet næret av en virkelig urett. Og likevel rettfærdiggjorde ikke hans urett hans landssvik, og hans visdom endte i en renneløkke. Ahitofel er Det gamle testamentes skygge av Judas Iskariot — og Davids salmer som roper ut mot den fortrolige vennen (Sal 41:10; 55:13–15), har lenge blitt lest på bakgrunn av Ahitofels svik.

Wilsons *Bible Types* leser blodet med kompromissløs klarhet. Under «Blood» skriver Wilson om Apg 20:26: ”Ordet brukes i dette tilfellet for å uttrykke det faktum at Paulus ikke ville bli holdt ansvarlig for døden, den annen død, for noen av dem han hadde vært i kontakt med på sine reiser og i sin forkynnelse. Blodets nærvær angir død. Paulus forkynnte KRISTUS og evangeliet slik at ingen av dem som hørte hans ord, behøvde å dø i sine synder.” Paulus’ hender var rene for blod fordi han advarte. Judas’ hender var flekket av blod fordi han solgte. Og om Joh 1:13 erklærer Wilson: ”Ingen blir GUDs barn på grunn

av sine foreldre, eller gjennom noen blodslinje. Frelsen eller kristendommen føres ikke videre til barna gjennom blodet ... Hvert barn og hver slektning må erfare GUDs vilje og kraft i sitt eget personlige tilfelle.” Blodet som gjennomvættet åkeren Akeldama, kunne ikke kjøpe det som bare Kristi blod kunne kjøpe. Judas’ blod var skyldens blod. Kristi blod var forløsningens blod. Begge ble utgytt den samme helgen. Det ene kjøpte en gravplass. Det andre kjøpte verden.

Men hengingen bærer en langt dypere betydning enn parallellen med Ahitofel. Under Moseloven var det å bli hengt på et tre det samme som å bli stilt under Guds forbannelse. *«Den som er hengt, er forbannet av Gud»* (5 Mos 21:23). Dette er loven Paulus siterer i Gal 3:13: *«Kristus løskjøpte oss fra lovens forbannelse, idet han ble en forbannelse for oss. For det står skrevet: Forbannet er hver den som henger på et tre.»*

To menn ble hengt den samme påskehelgen. Om Jesus heter det at de drepte ham *«ved å henge ham på et tre»* (Apg 5:30; 10:39) — korset var treet, og apostlene brukte dette språket helt bevisst for å knytte korsfestelsen til 5 Mos 21:23. Han bar forbannelsen for oss. Han ble en forbannelse for at Abrahams velsignelse skulle komme over hedningene (Gal 3:14). Peter skriver: *«Han som selv bar våre synder på sitt legeme opp på treet, for at vi, døde fra syndene, skulle leve for rettferdigheten, ved hans sår ble dere helbredet»* (1 Pet 2:24). Treet som bar Jesus, var forløsningens redskap.

Og Judas hengte seg i et tre. Ikke korset — et annet tre, på en annen åker, av en annen grunn. Jesus hang på sitt tre for å frelse andre. Judas hang på sitt tre for å ødelegge seg selv. Jesus bar Guds forbannelse frivillig, av kjærlighet, for å forløse menneskeheten. Judas falt under Guds forbannelse ved sin egen hånd, i fortvilelse, og forløste ingen — ikke engang seg selv. Den samme loven, den samme forbannelsen, det samme ordet — *tre* — og to fullstendig motsatte utfall. Det ene treet var døren til paradiset: *«I dag skal du være med meg i paradiset»* (Luk 23:43). Det andre treet var døren til det Peter kalte *«sitt eget sted»* (Apg 1:25).

Wilsons *Bible Types* følger treets forbilde gjennom Skriften med en presisjon som kaster lys over denne doble hengingen. Under «Tree» skriver Wilson om Matt 3:10: ”GUD la øksen ved Israels rot og ødela nasjonen ... Dette skjer også med enkeltmennesker som, fordi deres liv er så fullstendig overgitt til djevelen og det ikke finnes frukt for GUD, blir hugget av og sendt til helvete.” Og om Matt 12:33: ”Mennesket må bli født på ny for å bli et godt tre, som skal bære god frukt. Ingen er kristen av naturen. Selve treet må gjøres godt før frukten kan bli rett.” Judas ble aldri gjort til et godt tre. Han bar frukten av tyveri, bedrag og forræderi — og øksen falt. Treet han hengte seg i, var det endelige bildet: et fruktløst menneske hengende fra et forbannet tre, uten å bære frukt selv i sin død.

Det gamle testamente inneholder enda en skygge. Haman, fienden av Guds folk i Esters bok, ble hengt i galgen han hadde reist for den rettferdige Mordekai (Ester 7:10). Ødeleggelsens redskap rammet den som hadde tenkt det ut. Slik var det også med Judas: for-

ræderiet han la opp for å ødelegge Jesus, ble redskapet for hans egen undergang — mens Jesus sto opp fra de døde.

Matteus 27:6-10, NB2026 · Men overprestene tok sølvpengene og sa: «Det er ikke tillatt å legge dem i tempelkisten, for det er blodpenger.» De holdt råd og kjøpte pottemakerens åker for pengene til gravsted for fremmede. Derfor ble den åkeren kalt Blodåkeren inntil den dag i dag. Da ble det oppfylt som ble talt gjennom profeten Jeremia, som sier: Og de tok de tretti sølvpengene, prisen for den verdsatte, ham som Israels barn verdsatte, og de ga dem for pottemakerens åker, slik som Herren befalte meg.

Apostlenes gjerninger gir flere opplysninger om måten Judas døde på. Peter sier: «*Han kjøpte seg nå en åker for lønnen for sin ugjerning, og da han falt hodestups, revnet han på midten, og alle innvollene hans veltet ut. Og det ble kjent for alle som bor i Jerusalem, slik at den åkeren på deres eget språk ble kalt Akeldama, det er Blodåkeren*» (Apg 1:18–19).

De to beretningene — Matteus som sier at Judas hengte seg, og Apostlenes gjerninger som sier at han falt hodestups og revnet — har blitt harmonisert på ulike måter. Den mest nærliggende lesningen er at Judas hengte seg, og at kroppen på et tidspunkt etterpå falt ned (enten fordi repet eller grenen røk, eller fordi kroppen ble skåret ned), og at det forråtnende legemet revnet ved sammenstøtet. Den grufulle detaljen er ikke overflødig. Skriften tar den med fordi den betyr noe. Salmen Peter siterte om forræderen, sier: «*For di han ikke kom i hu å vise miskunn, men forfulgte en mann som var fattig og nødstedt, og den som var knust i hjertet, for å drepe ham*» (Sal 109:16). Mannen som ikke hadde barmhjertighet i sitt indre, fikk sitt indre revet opp. Måten Judas døde på, speiler volden han slapp løs. Blodpengene som ikke kunne legges i tempelkisten, kjøpte en åker gjennomvætet av forræderens eget blod.

Blodåkeren — Akeldama på arameisk. Sakarjas profeti nådde sin endelige oppfyllelse: de tretti sølvpengene, pottemakeren, HERRENS hus. Hver detalj stemmer. Alt som var skrevet, ble fullbyrdet. Og åkeren der navnløse fremmede blir begravet, bærer den dag i dag navnet som minner om prisen for Guds Sønn.

Kapittel 15

Hans eget sted

Apostelgjerningene 1:15-20, NB2026 · Og i disse dager sto Peter fram midt blant disiplene – det var samlet en flokk på omkring hundre og tjue personer – og sa: Brødre, dette skriftordet måtte oppfylles, som Den Hellige Ånd forut talte ved Davids munn om Judas, han som ble veiviser for dem som grep Jesus. For han var regnet med blant oss og fikk del i denne tjenesten. Han kjøpte seg nå en åker for lønnen for sin ugjerning, og da han falt hodestups, revnet han på midten, og alle innvollene hans veltet ut. Og det ble kjent for alle som bor i Jerusalem, slik at den åkeren på deres eget språk ble kalt Akeldama, det er Blodåkeren. For det står skrevet i Salmenes bok: «La hans bolig bli øde, og la ingen bo i den», og: «La en annen få hans embete.»

Mellom Jesu himmelfart og pinsedagen sto de hundre og tjue som var samlet i salen ovenpå, overfor et praktisk og teologisk spørsmål: hva de skulle gjøre med Judas' tomme plass. Peter reiste seg for å tale om det, og hans tale i Apg 1:15–26 er den tidligste teologiske tolkningen av Judas-hendelsen i Det nye testamente.

Peter begynner med å forankre alt i Skriften. «*Dette skriftordet måtte oppfylles, som Den Hellige Ånd forut talte ved Davids munn om Judas*» (Apg 1:16). Ordet «måtte» er *edei* — det var nødvendig, det var guddommelig bestemt. Det som skjedde med Judas, var ikke et ulykkelig uhell. Det var oppfyllelsen av det Den Hellige Ånd hadde talt gjennom David i Salmene.

Peter siterer deretter to salmer. Den første er Salme 69:26, som Peter gjengir i entall, om én mann: «*La hans bolig bli øde, og la ingen bo i den*» (Apg 1:20). Kryssreferansene fra dette verset knytter det til Jes 6:11 og Matt 23:38, der ødeleggelse er følgen av å forkaste Gud. Judas' plass blant de tolv ble lagt øde — et tomrom, en tomhet som vitnet om Guds dom over forræderen.

Det andre sitatet er Salme 109:8: «*La en annen ta hans embete!*» Ordet «embete» (*episkopēn* G1984) betyr embete, en stilling med tilsyn, et oppdrag. Judas innehadde en bestemt plass i apostelkretsen. Den plassen forsvant ikke da han gjorde det. Den måtte fylles.

Peter beskriver deretter hva Judas gjorde, og hva som ble av ham: «*For han var regnet med blant oss og fikk del i denne tjenesten. Han kjøpte seg nå en åker for lønnen for sin ugjerning, og da han falt hodestups, revnet han på midten, og alle innvollene hans veltet ut*» (Apg 1:17–18).

Og så den knusende konklusjonen: Judas forlot sin tjeneste og apostelgjerningen «for å gå til sitt eget sted» (Apg 1:25).

Det greske verbet som er oversatt med «falt», er *parebē* — fra parabainō παραβαίνω^{G3845} — og det betyr ikke å snuble eller å falle ved et uhell. Det betyr å tre til side fra, å bevisst avvike fra en vei, å forlate sin post. Ordet er bygget opp av para παρά^{G3844} (ved siden av) og roten bainō G939 (å gå). Abbott-Smith bemerker at hos Homer var ordets første betydning ganske enkelt ”å stå ved siden av” — før det kom til å bety ”å overskride, å krenke, å overtre”. Ordets bane er Judas’ bane: overtrederen begynner med å stå ved siden av, og går deretter forbi. Judas snublet ikke ut av apostelgjerningen. Han sto ved siden av Jesus i tre år, og så gikk han bort fra den.

«Sitt eget sted.» Uttrykket er ladet med mening. Det greske er *ton topon ton idion* — der den doble artikkelen betoner «DET stedet, DET som er hans eget». Ordet idion ἴδιος^{G2398} betyr det som er privat, personlig, det som utelukkende hører en selv til. Uttrykket er det om en mann som går til det stedet som svarer til hvem han i sannhet er. De rettferdige går for å være hos Herren. De ugudelige går til dom. Judas gikk til «sitt eget sted» (Apg 1:25) — stedet som tilhørte fortapelsens sønn, målet hele hans liv hadde beveget seg mot.

Apostelgjerningene 1:21-26, NB2026 · Derfor må en av de mennene som var sammen med oss i hele den tiden da Herren Jesus gikk inn og ut blant oss, helt fra Johannes’ dåp til den dagen da han ble tatt opp fra oss – en av disse må sammen med oss bli vitne om hans oppstandelse. Og de stilte fram to: Josef, som ble kalt Barsabbas og fikk tilnavnet Justus, og Mattias. Og de ba og sa: «Herre, du som kjenner alles hjerter, vis oss den ene du har utvalgt av disse to, til å få del i denne tjenesten og apostelgjerningen, som Judas forlot for å gå til sitt eget sted.» Og de kastet lodd mellom dem, og loddet falt på Mattias, og han ble regnet sammen med de elleve apostlene.

Valget av Mattias følger en bestemt fremgangsmåte. Kriteriene er tydelige: den som skal tre inn, må være en som fulgte disiplene fra Johannes’ dåp til himmelfarten — et vitne til hele Kristi tjeneste, oppstandelsen innbefattet. To kandidater blir stilt fram: Josef Barsabbas og Mattias. Menigheten ber og erkjenner at Herren «kjenner alles hjerter» (Apg 1:24) — den samme allvitenhet som så tvers igjennom Judas fra begynnelsen av. De kaster lodd, og loddet faller på Mattias.

Mattias blir regnet sammen med de elleve. De tolv er gjenopprettet. Tomrommet etter forræderen er fylt. Og oppdraget går videre. På pinsedagen, ti dager senere, faller Ånden over de tolv og over de hundre og tjue, og menigheten blir født. Judas’ forræderi sporet ikke av Guds plan. Det ble innføyd i den. Den tolvte plassen ble fylt. Vitnesbyrdet ble gjenopprettet. Og mannen som hadde hatt den plassen, gikk til sitt eget sted og ble bare husket som en advarsel.

Kapittel 16

Forutviten og ansvar

Apostelgjerningene 2:23, NB2026 · Ham som ble utlevert etter Guds bestemte råd og forutviten, tok dere og naglet til korset ved lovløses hender og drepte ham.

Det vanskeligste spørsmålet Judas-fortellingen reiser, er dette: hvis Gud forut visste og forutsa forræderiet, var Judas da virkelig fri? Var han ansvarlig for noe som var skrevet i Salmene tusen år før han ble født?

Skriften svarer på dette spørsmålet ikke ved å oppløse spenningen, men ved å holde begge sannhetene samtidig. Gud visste det på forhånd. Judas valgte. Profetien ble oppfylt. Skylden var virkelig. Dette er ikke motsetninger. De er de to skinnene som hele den bibelske fortellingen løper på.

Peters pinsepreken, gjengitt i Apostlenes gjerninger 2, uttaler begge sannhetene i ett åndedrag. Jesus ble utlevert «etter Guds bestemte råd og forutviten» — det er den guddommelige siden. Og «tok dere og naglet til korset ved lovløses hender og drepte ham» — det er den menneskelige siden. Den greske grammatikken gjør tyngden i dette umiskjennelig. Ordet som oversettes «bestemte», er *hōrismenē* G3724 — av *horizō*, å avmerke ved grenser. Abbott-Smith fører det tilbake til *horos*, en grense. Vårt ord *horisont* kommer fra denne roten — verdens synlige grense. Guds råd har en horisont: det avmerker grenser selv rundt forræderiet. Ingenting av det Judas gjorde, falt utenfor linjen Gud trakk. Formen er et perfektum passiv partisipp: rådet var *allerede fastsatt, allerede grunnfestet, allerede fullført* før hendelsene fant sted. Det var ikke en reaksjon på Judas' valg; det gikk forut for det. Og ordet *ekdoton* G1560, oversatt «utlevert», forekommer bare her i hele Det nye testamente — et hapax legomenon. Det er ikke et verb, men et **adjektiv**: Jesus ble ikke bare utlevert som en fortidig hendelse; Han var *en utlevert*. Det var Hans identitet, Hans hensikt, grunnen til at Han kom. Og likevel — «ved lovløses hender» — skylden var virkelig, valget var fritt, synden var deres. Peter forklarer ikke hvordan begge deler kan være sant. Han fastslår ganske enkelt begge som faktum.

Apostlenes gjerninger 4:27–28 gjentar mønsteret. Den første menigheten ber: «*For i sannhet samlet de seg mot din hellige tjener Jesus, som du salvet, både Herodes og Pontius Pilatus, sammen med hedningene og Israels folk, for å gjøre alt det som din hånd og ditt råd på forhånd hadde bestemt skulle skje.*» Herodes, Pilatus, de hedenske soldatene, Israels folk — de handlet alle etter sin egen vilje, sitt eget hat, sine egne politiske beregninger. Og

likevel var det de gjorde, nettopp det Guds hånd og råd på forhånd hadde bestemt. De menneskelige aktørene var ikke marionetter. De var ansvarlige moralske vesener som traff virkelige valg. Og disse virkelige valgene tjente en hensikt de ikke hadde til hensikt og ikke kunne ha forestilt seg.

Judas passer nøyaktig inn i dette mønsteret. Jesus valgte ham vel vitende om at han ville forråde (Joh 6:64). Salmene profeterte hans forræderi (Sal 41:10; 109:8). Jesus erklærte at Skriften «skal oppfylles» (Joh 13:18, Apg 1:16). Og likevel sa Jesus også «*ve det mennesket*» (Matt 26:24) — en domsuttalelse over skyld som er meningsløs hvis Judas ikke hadde noe valg.

Nøkkelen ligger i å forstå hva forutviten betyr. Guds forutviten er ikke som en menneskelig forutsigelse. Den binder ikke framtiden; den kjenner den ganske enkelt. Gud ser ikke framover i tid og oppdager hva som vil skje, for så hjelpeløst å se det utfolde seg. Han vet hva frie aktører fritt vil velge, og Han innlemmer disse frie valgene i sin suverene plan. Judas ble ikke tvunget til å forråde. Han ble ikke drevet av profetien. Profetien beskrev hva Judas fritt ville gjøre. Den fikk ham ikke til å gjøre det.

Johannes 13:18-19, NB2026 · Jeg taler ikke om dere alle; jeg vet hvem jeg har utvalgt. Men for at Skriften skal oppfylles: Den som spiser brødet med meg, har løftet sin hæl mot meg. Fra nå av sier jeg dere det før det skjer, for at dere, når det skjer, skal tro at Jeg er.

Jesus sier noe bemerkelsesverdig her. Han forteller disiplene om forræderiet på forhånd, for at de «*når det skjer, skal tro at Jeg er.*» Forræderiet selv blir et bevis på Hans guddommelighet. Han er ikke et offer for omstendighetene. Han blir ikke tatt på sengen. Han forutsier, Han tillater, og Han bruker. Selve sviket som syntes å tilintetgjøre Jesus, ble bevis på at Han var nøyaktig den Han sa Han var — Han som vet alle ting, som styrer alle ting, og som villig gir sitt liv.

Judas' ansvar understrekes av språket Skriften bruker om hans handlinger. Han «*søkte en anledning*» til å forråde (Matt 26:16). Han «*gikk bort*» til overprestene (Luk 22:4). Han «*samtykket*» og «*søkte en anledning*» (Luk 22:6). Han «*ga dem et tegn*» (Matt 26:48). Hvert verb er aktivt. Judas er subjektet i sine egne setninger. Han beskrives ikke som et passivt redskap som beveges av en ytre kraft. Selv når Satan farer inn i ham (Luk 22:3, Joh 13:27), framstilles den demoniske besettelsen som kulminasjonen av en prosess Judas selv hadde satt i gang gjennom sin griskhet og sin vantro.

Guds forutviten og Judas' ansvar er ikke konkurrerende forklaringer. De er utfyllende sannheter. Skriften ble oppfylt — og Judas bærer skylden. Guds plan ble fullført — og forræderen gikk til sitt eget sted. Begge deler er sant. Begge deler forkynnes av den samme Bibelen, i de samme avsnittene, av den samme Herren som utvalgte de tolv og vasket forræderens føtter.

Kapittel 17

Advarselen

1. Johannes 2:19, NB2026 · De gikk ut fra oss, men de var ikke av oss. For hadde de vært av oss, ville de ha blitt hos oss. Men det skulle bli åpenbart at ikke alle er av oss.

Judas Iskariot er, når alt kommer til alt, en advarsel. Han er en advarsel til hver generasjon av kirken om at nærhet til Kristus ikke er noen garanti for å eie Kristus. Han vandret med Jesus. Han hørte hver preken. Han var vitne til hvert mirakel. Han fikk myndighet til å drive ut demoner og helbrede syke. Og han gikk fortapt.

Apostelen Johannes, som hadde ligget til bords ved siden av Jesus under nattverden, selve natten Judas forrådde Ham, skrev senere: *«De gikk ut fra oss, men de var ikke av oss.»* Språket er umiskjennelig. Det finnes de som ser ut til å høre til det troende fellesskapet — som deltar i dets tilbedelse, dets samfunn, dets oppdrag — og som aldri ble virkelig omvendt. At de går bort, betyr ikke at de mistet sin frelse. Det betyr at de aldri hadde den. De gikk ut *«for at det skulle bli åpenbart»* — at de forlot fellesskapet, avdekket det som alltid hadde vært sant om dem.

Judas er det klassiske tilfellet. Han *«var en av de tolv»* (Luk 22:3). Han *«var regnet med blant oss og fikk del i denne tjenesten»* (Apg 1:17). Han var innenfor kretsen. Men Jesus sa om ham: *«Har ikke jeg utvalgt dere tolv? Og én av dere er en djevel»* (Joh 6:70). Fra begynnelsen av var Judas ikke det han så ut til å være. Hans plass blant de tolv var virkelig, men hans tro var det ikke.

Hebreerne 6:4-6, NB2026 · For det er umulig for dem som én gang er blitt opplyst, og som har smakt den himmelske gaven og har fått del i Den Hellige Ånd, og har smakt Guds gode ord og den kommende verdens krefter, og som er falt fra, å fornye dem igjen til omvendelse, idet de på ny korsfester Guds Sønn for seg selv og utleverer ham til spott.

Hebreerbrevets forfatter beskriver en tilstand som ligner Judas' erfaring med bemerkelsesverdig presisjon. Opplyst — Judas hørte verdens lys undervise. Smakt den himmelske gaven — Judas spiste med Jesus, delte Hans brød, tok imot brødstykket fra Hans hånd. Fått del i Den Hellige Ånd — Judas ble sendt ut med de tolv for å forkynne og helbrede, utrustet av Ånden til tjeneste. Smakt Guds gode ord og den kommende verdens

krefter — Judas så døde bli oppreist, blinde bli helbredet, demoner bli drevet ut. Han smakte alt sammen. Og likevel falt han fra, og teksten sier at det er umulig å fornye en slik til omvendelse.

Om Hebreerne 6 beskriver ekte troende som faller fra, eller falske bekjennere som erfarer troens ytre goder uten indre omvendelse, er omstridt blant utleggerne. Men Judas illustrerer advarselen uansett hvilken tolkning man holder seg til. Han hadde alle fordelene. Han var så nær Jesus som noe menneske kan komme. Og han endte i fortapelse.

Advarselen strekker seg ut over Judas til hvert menneske som sitter under forkynnelsen av Ordet, som deltar i menighetens liv, som nyter godt av det kristne fellesskapet — uten noen gang å overgi seg til Kristus i ekte tro. Jesus advarte selv: *«Ikke enhver som sier til meg: Herre, Herre! skal komme inn i himlenes rike, men den som gjør min himmelske Fars vilje. Mange skal si til meg på den dagen: Herre, Herre! Har vi ikke profetert ved ditt navn, og drevet ut demoner ved ditt navn, og gjort mange kraftgjerninger ved ditt navn? Og da skal jeg erklære for dem: Jeg har aldri kjent dere. Gå bort fra meg, dere som gjør urett!»* (Matt 7:21–23).

Den skremmende setningen er *«Jeg har aldri kjent dere.»* Ikke «jeg kjente dere en gang, og dere falt fra.» Ikke «jeg pleide å kjenne dere, men dere mistet deres stilling.» *Aldri.* Det vil finnes mennesker som profeterte, som drev ut demoner, som gjorde mange kraftgjerninger — og Jesus vil si at Han aldri kjente dem. Den ytre virksomheten var virkelig. Det åndelige forholdet var det ikke.

2. Peter 2:20-22, NB2026 · For om de har flyktet fra verdens urenheter ved å ha lært Herren og frelseren Jesus Kristus å kjenne, og så igjen lar seg vikle inn i den og blir overvunnet, da er det siste blitt verre for dem enn det første. For det hadde vært bedre for dem om de aldri hadde kjent rettferdighetens vei, enn at de kjente den og så vendte seg bort fra det hellige bud som ble overgitt dem. Det er gått dem som det sanne ordtaket sier: «Hunden vender tilbake til sitt eget spy», og: «Den vaskede purken velter seg i søla».

Peter — som kjente Judas personlig, som satt ved det samme bordet, som hørte den samme kunngjøringen om forræderi, som sviktet på sin egen måte den samme natten — skriver at for dem som vender tilbake etter å ha kjent rettferdighetens vei, *«er det siste blitt verre for dem enn det første.»* Og så det levende bildet: en hund som vender tilbake til sitt spy, en vasket purke som går tilbake til søla. Dyrets natur ble aldri forandret. Vaskingen var utvendig. Grisen var fortsatt en gris.

Wilsons *Bible Types* bekrefter tyngden i dette bildet. Under «Hund» skriver Wilson om 2 Peter 2:22: «Dette sikter til en religiøs leder som ikke får noe fra GUD, men gir ut det han selv har blandet sammen og brygget i sitt eget sinn. Han lever av dette selv og tilbyr det til andre.» Og om Filipperne 3:2: «Dette er en henvisning til ufrelste, religiøse ledere

hvis eneste hensikt er å fø seg selv.» Hunden er ikke bare uren — den er selvførende. Den fortærer sitt eget produkt. Den religiøse bedrageren som står blant de hellige, men bare fører seg selv, er Skriftens hund. Og Judas forsynte seg av fellesskassen mens han lot som om han brydde seg om de fattige (Joh 12:6). Han fortærte det som tilhørte andre, og ga ingenting tilbake. Hunden vendte tilbake til sitt spy. Tyven vendte tilbake til sitt tyveri. Og mannen som satt ved Herrens bord, gikk ut for å selge Ham som hadde gitt ham mat.

Judas ble vasket utvendig. Han var en del av fellesskapet. Han bar pengepungen. Han forkynnte riket. Men hans natur ble aldri forandret. Han var fortsatt en tyv (Joh 12:6). Han var fortsatt en djevel (Joh 6:70). Han var fortsatt fortapelsens sønn (Joh 17:12). Og da prøvelsens øyeblikk kom, ble hans sanne natur åpenbart.

Advarselen fra Judas er ikke at en sann troende kan gå tapt. Den er at en falsk bekjenner kan forbli skjult — i årevis, blant Kristi nærmeste følgesvenner, i tjeneste utført i Hans navn — og likevel være ugjenfødt i sitt innerste. Advarselen er: ransak dere selv om dere er i troen (2 Kor 13:5). Advarselen er: gjør deres kall og utvelgelse fast (2 Pet 1:10). Advarselen er: hjertet er svikefullt mer enn noe annet og ondt til døde — hvem kan kjenne det? (Jer 17:9). Gud kan. Og Gud gjorde det. Og det Gud visste om Judas fra begynnelsen, ble til slutt åpenbart for hele verden å se.

Lukas 15:17-18, NB2026 · Men da kom han til seg selv og sa: «Hvor mange leiefolk hos min far har overflod av brød, mens jeg omkommer av sult!» Jeg vil stå opp og gå til min far og si til ham: Far, jeg har syndet mot himmelen og for deg,

Det finnes en lignelse som kaster lys over Judas' historie ved å vise hva som *kunne* ha vært. Den bortkomne sønnen (Luk 15:11–24) tok sin del — sin arv, sin andel av det som tilhørte faren — og dro til et fjernt land, hvor han sløste bort alt. Judas tok sin del — tretti sølvpenge, og til slutt en åker som ble kalt Blodåkeren (Apg 1:19) — og gikk ut i natten (Joh 13:30), hvor han sløste bort det høyeste kall noe menneske noen gang har fått.

Begge sa de samme ordene. Den bortkomne sa: «*Jeg har syndet mot himmelen og for deg*» (Luk 15:18). Judas sa: «*Jeg har syndet ved å forråde uskyldig blod*» (Matt 27:4). Begge erkjente sin synd. Begge talte sant. Men den bortkomne *stod opp og gikk til sin far*. Han snudde. Han kom hjem. Og faren løp ham i møte og kysset ham — ikke forræderiets kyss, men gjenopprettelsens kyss. Judas vendte seg ikke til Faderen. Han vendte seg mot seg selv. Han gikk bort og hengte seg. To bekjennelser. To utfall. Forskjellen lå i retningen på det neste skrittet.

Den bortkomne kom til seg selv da han husket at hans fars leiefolk hadde «*overflod av brød*» (Luk 15:17). Brød igjen — tråden som løper fra Betlehem (Brødets hus) gjennom nattverden til denne lignelsen. Den bortkomne husket brødet. Judas spiste brødet og løftet sin hæl mot Ham som ga det.

Hebreerbrevets forfatter trekker en linje mellom sønner og dem som ikke er sønner: «*For den Herren elsker, tukter han, og han hudstryker hver sønn han tar til seg. Hold ut for oppdragelsens skyld; Gud behandler dere som sønner. For hvilken sønn er det som en far ikke tukter? Men hvis dere er uten tukt, som alle har fått del i, da er dere uekte barn og ikke sønner*» (Hebr 12:6–8). Gud oppdrar sine barn. Han renser dem. Han retter på dem. Peter ble irtettesatt, tuktet, knust av hanegalet — og gjenopprettet. Det var oppdragelsen fra en Far som elsket ham. Judas fikk ingen slik oppdragelse. Han fikk advarsel etter advarsel — og ingen av dem førte til gjenopprettelse. Det var ingen kjærlig Fars ris, fordi han ikke ville være en sønn. Han var, med Hebreerbrevets nakne ord, ingen sønn, men et uekte barn.

Og i brevet til Laodikea gir den oppstandne Kristus den legedom Judas avslo: «*råder jeg deg til å kjøpe gull av meg, lutret i ild, så du kan bli rik, og hvite klær, så du kan kle deg og din nakenhets skam ikke skal bli åpenbart, og øyesalve til å salve dine øyne med, så du kan se*» (Åp 3:18). Kjøp gull av meg — ikke sølv av overprestene. Gull lutret i ild — troen som prøves og viser seg ekte, «*langt mer dyrebar enn det forgjengelige gull, som likevel prøves med ild*» (1 Pet 1:7). Judas valgte sølv som gikk til grunne. Kristus tilbyr gull som består. Judas valgte den verdens valuta. Kristus tilbyr rikets valuta. Og det aller neste verset: «*Alle dem jeg elsker, dem refser og tukter jeg. Vær derfor nidkjær og vend om!*» (Åp 3:19). Innbydelsen står. Døren er åpen. Vend om — metanoēō μετανοέω^{G3340}, ikke metamelomai μεταμέλομαι^{G3338}. Snu, ikke bare angre. Kom hjem, slik den bortkomne gjorde. Faren løper fortsatt.

Åpenbaringen 13:8, NB2026 · Og alle som bor på jorden, skal tilbe det, alle de hvis navn ikke er skrevet i livets bok hos Lammet som ble slaktet fra verdens grunnleggelse.

Når vi trer et skritt tilbake og ser hele bildet — hvert vers, hvert navn, hvert sted, hver kryssreferanse — trer Judas Iskariot fram som det mørkeste speilet i hele Skriften. Han er korsets historie fortalt fra den gale siden.

Wilsons *Bible Types* leser Lammet med den tyngden forbildet krever. Under «Lam» skriver Wilson om Johannes 1:29: «Herren JESUS sammenlignes ofte med et lam, og det av mange grunner. Lammet ble brukt til mat, og Frelseren har sagt oss at vi skal ete av Ham. Lammet brukes til å bære ull som blir varme klær, og slik er vi ikledd KRISTUS ... Lammet var et offer som var GUD til behag, og slik ofret Frelseren seg selv til GUD som vårt offer ... Lammet motsetter seg ikke å bli klippet eller slaktet, og slik ble Han ført lik et lam til slakting, og lik en sau som tier foran dem som klipper den, åpnet Han ikke sin munn.» Og om Åpenbaringen 5:6: «Det synes som om KRISTUS stadig bærer korsfestelsens merker ... GUD vil aldri la oss glemme at Herren JESUS ble et offer for våre synder.» Lammet ble slaktet fra verdens grunnleggelse. Og hånden som utleverte Ham, var kjent fra verdens grunnleggelse. Judas solgte Lammet. Lammet gjorde ikke motstand. Han tidde foran sin anklager, tidde foran kysset, tidde foran soldatene. Han som ikke åpnet sin

mun, ble overgitt av ham som åpnet sin munn for å si: «*Vær hilset, rabbi!*» (Matt 26:49). Lammet bar merkene. Forræderen bar skammen.

Bullingers *Figures of Speech* navngir det som følger: **Antitese** — «en stilling av én setning i kontrast til en annen, for å gjøre kontrasten mer slående og dermed understreke den.» Hele Judas-fortellingen er bygd på antitese. Hver detalj i Judas' historie har et speilbilde i Kristi — og kontrastene er ikke tilfeldige. De er selve tekstens struktur.

Begge bar navnet **Juda** — navnet som betyr «Lovprisning.» Jesus er Løven av Juda stamme (Åp 5:5), Han som all lovprisning tilhører. Judas bar det samme navnet — og ble dets dypeste vanære. Navnets rot, yādâ יָדָא^{H3034}, betyr både «å prise» og «å kaste.» Han var skapt til å prise. Han valgte å kaste — og det han kastet, var prisen for uskyldig blod.

Begge var knyttet til **brød**. Jesus er livets brød (Joh 6:35), født i Betlehem — Brødets hus H1035. Judas er den som spiste det brødet og løftet sin hæl mot Ham som ga det (Sal 41:10, Joh 13:18). Nattverdens brød og forræderiets brød ble brutt samme natt.

Begge hang på et **tre** samme påskehelg. Jesus ble hengt på korsets tre (Apg 5:30, 10:39, 1 Pet 2:24), og bar forbannelsen fra 5 Mosebok 21:23 *for oss*, for at vi skulle bli forløst (Gal 3:13). Judas hengte seg selv på et annet tre (Matt 27:5), og falt *inn under* den samme forbannelsen, uforløst. Det ene treet åpnet veien til paradiset — «*I dag skal du være med meg i paradiset*» (Luk 23:43). Det andre treet åpnet veien til fortapelse.

Begge var knyttet til **blod**. Jesu blod ble utøst «*til syndenes forlatelse*» (Matt 26:28). Judas' blod gjennomvåt åkeren som bar hans navn for alltid — Akeldama, Blodåkeren (Apg 1:19). Det ene blodet forløser. Det andre fordømmer.

Begge var knyttet til **tretti sølvpenger**. Profeten Sakarja forutsa prisen (Sak 11:12–13). Overprestene betalte den. Judas leverte den tilbake. Prestene kjøpte en åker for den. Og åkeren ble en gravplass for fremmede — de navnløse, de glemte, de døde som ingen krevde. Det er arven Judas valgte: ikke de helliges arv i lyset (Kol 1:12), men en blodåker i dødens mark.

Og begge gikk til «sitt eget sted.» Jesus fór opp til Faderens høyre hånd (Mark 16:19, Apg 1:9). Judas falt ned i fortapelsen (Apg 1:25). Guds Sønn vendte tilbake til herligheten. Fortapelsens sønn vendte tilbake til undergangen. De samme ordene — «sitt eget sted» — beskriver bestemmelsessteder som ligger uendelig langt fra hverandre.

Bare to menn i hele Skriften kalles «fortapelsens sønn»: Judas Iskariot (Joh 17:12) og syndens menneske ved tidens ende (2 Tess 2:3). Judas er antikristens forbilde — han som sitter i myndighetens sete, som synes å tjene Gud, og som motarbeider Ham innenfra.

Og likevel — og dette er den mest overveldende sannheten av alle — **tjente selv den verste handlingen i menneskehetens historie Guds plan**. Uten forræderiet, ingen arrestasjon. Uten arrestasjonen, ingen rettssak. Uten rettssaken, intet kors. Uten korset, in-

gen forløsning. Judas valgte fritt den ondeste handling et menneske noen gang har begått. Og Gud, som ser enden fra begynnelsen, vevde dette frie valget inn i frelsesplanen som var skrevet før verdens grunnvoll ble lagt. «*Ham som ble utlevert etter Guds bestemte råd og forutviten, tok dere og naglet til korset ved lovløses hender og drepte ham*» (Apg 2:23). Bestemt råd. Lovløses hender. Begge deler sant. Lammet ble slaktet fra verdens grunnleggelse (Åp 13:8). Og hånden som utleverte Ham, var kjent fra verdens grunnleggelse.

Mannen som het Lovprisning, Hørselens sønn, Mannen fra byen — han var skapt til å prise Gud, til å høre Kristi røst, til å tilhøre Guds folk. Han valgte sølv. Han valgte natten. Han valgte et tre. Og hans historie står for alltid som det mørkeste vitnesbyrd om hva som er mulig når et menneske får alt og avviser det eneste som betyr noe.

«*For hva gagnar det et menneske om det vinner hele verden og taper sin sjel?*» (Mark 8:36).

Judas vant ikke hele verden. Han vant tretti sølvpenge. Og han tapte sin sjel.

Kapittel 18

Kontakt

Utgitt av **Publifye AS / TruthBeTold Ministry**.

Forskningen er sammenstilt ved hjelp av **Darash Bible Service** (darash.publifye.pro) og orkestrert av **Claude** (Anthropic). Darash gir tilgang til 57 bibeloversettelser på over 30 språk, 13 vitenskapelige oppslagsverk (deriblant International Standard Bible Encyclopedia, Easton's, Smith's, Fausset's, Nave's Topical Bible, Torrey's, Hitchcock's, Wilson's, Hawker's, ATS, Webster's, Bullinger's og Thayer's), Strongs konkordans med fullstendig morfologisk analyse, og kryssreferansene i Treasury of Scripture Knowledge.

En interaktiv utgave er tilgjengelig på junifye.publifye.pro/djevelens-sonn, med klikkbare bibelhenvisninger som viser fullstendig verstektst, og klikkbare greske og hebraiske ord som viser definisjonene i Strongs konkordans.

Utgiver

Publifye AS / TruthBeTold Ministry

Kontakt

For henvendelser, forbønn eller videre samtale, besøk publifye.org/contact. Du kan også bruke chatboten nederst til høyre på siden for å nå oss direkte.

Bøkene som utgis av TruthBeTold Ministry, er tilgjengelige på Amazon.com og på tbtm.sale.

Også tilgjengelig:

- *Born Again / Født På Ny* — vitnesbyrdet Født På Ny
- *Through the Waters* — dåpsstudien
- *The Case for Marriage* — The Case for Marriage
- *Jesus in Scripture* — Jesus in Scripture

«For Menneskesønnen er kommet for å søke og frelse det fortapte.» — Lukas 19:10

Soli Deo Gloria

Hvordan dette ble laget

Dette er forfatterens eget verk. Det ble satt sammen med **junifye** og en KI-assistent, og henter sine skriftsteder og originalspråklige studier (gresk, hebraisk og kryssreferanser) fra **Darash** (hebraisk שִׁרְרָא, «å søke, granske, studere» — verbet bak *midras*), et verktøy og oppslagsverk for Bibelen på grunnspråkene.

Begge er **MCP**-verktøy som kan brukes fra Claude Desktop eller enhver KI-assistent. Studer Ordet på grunnspråkene med Darash, les Skriften i **Bibleread**, og bla i **det offentlige biblioteket**.

Fri til personlig og menighetsbruk — ikke for salg. © forfatteren; kommersielle rettigheter forbeholdt Publifys AS.

En gave til støtte — [Stripe](#) eller **Vipps 909 24 934**

Skann for å lese denne boken på nett